

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
István Rytkönen

Muistio

VN/4118/2019

7.7.2020

Yhteenvedo avoimuusrekisterivalmistelun verkkotyöpajasta 1.6.–12.6.2020

Sisällys

Kuulemisen toteutus verkkotyöpajana	2
Yhteenvedo: kuulemiseen osallistuneiden keskeisimmät näkemykset aihealueittain	2
Avoimuusrekisterin kattaman lobbauksen määrittely	2
Rekisteröitymisvelvolliset toimijat	2
Lobbaustoiminta	4
Lobbaamisen kohteet	4
Avoimuusrekisterin käytännön toteutus	5
Lobbaajille ja lobbauksen kohteille asetettavat velvoitteet	5
Sanktiot velvoitteiden laiminlyönnistä	6
Liitteet	7
Liite 1. Kuulemiseen kutsutut organisaatiot	8
Liite 2. Osallistujille esitetyt väittämät ja monivalintavastausten jakaumat	11
Liite 3. Keskustelut väittämistä ja monivalintavastaukset taulukoituna	26

Kuulemisen toteutus verkkotyöpajana

Oikeusministeriö järjesti 1.6.–12.6.2020 sähköisen kuulemistilaisuuden sidosryhmille osana avoimuusrekisteriä koskevaa säädösvalmistelua OM033:00/2019. Osallistujat kuulemistilaisuuteen kutsuttiin sähköpostilinkeillä. Kutsutut organisaatiot on lueteltu liitteessä 1.

Kuulemistilaisuus toteutettiin verkkotyöpajana Howspace-alustalla, jossa osallistujat saivat vastata 16 väittämään avoimuusrekisterin reunaehdoista. Väittämiä kommentoimalla osallistujat saivat myös käydä avointa keskustelua, ja nämä kommentit on taulukoitu liitteeseen 3. Lisäksi edunvalvontajärjestöille sekä kansalaisjärjestöille oli omat, vain heille rajatut kysymyksensä, joihin annetut vastaukset on huomioitu tässä yhteenvedossa, mutta niitä ei ole taulukoitu liitteisiin.

Kutsun verkkotyöpajaan sai 172 käyttäjää, joista 97 vieraili työtilassa, ja näistä 52 kirjoitti vähintään yhden kommentin. Kuhunkin osallistujalle esitettyyn väittämään kertyi monivalintavastauksia 45–49 kappaletta. Monivalintavastauksen jakaumat väittämittäin on koottu liitteeseen 2.

Yhteenveto: kuulemiseen osallistuneiden keskeisimmät näkemykset aihealueittain

Avoimuusrekisterin kattaman lobbauksen määrittely

Rekisteröitymisvelvolliset toimijat

Kuulemisen osallistujat pitivät yleisesti tärkeänä, että rekisteröitymistä vaaditaan mahdollisimman laajalta mutta tarkkarajaisesti määritellyltä joukolta lainvalmisteluun vaikuttavia organisaatioita. Lobbarin määritelmän tulisi kuultujen yleisen näkemyksen mukaan määrittä poikkeuksellisten ulosrajausten kautta. Oikeusministeriön laatimissa väittämässä avoimuusrekisterin reunaehdoiksi esitettiin tiettyjä poikkeuksia pääsääntöihin, ja ne keräsivät pääosin kannatusta, mutta myös täsmällistä kritiikkiä.

Vastaajista 19/48 (40 %) oli pikemmin eri mieltä kuin samaa mieltä väittämän 13 kanssa (*Joitakin ei-ammattimaisia lobbaajia jätetään rekisterin ulkopuolelle*). Erimielisten huomiot koskivat ei-ammattimaisuuden ongelmallisuutta määritelmänä, sillä moni yritys ei varmastikaan katsoisi harjoittamaansa lobbaamista ammattimaiseksi, mutta toiminta voisi silti olla hyvinkin merkittävää päätöksenteon kannalta. Myös väittämän kanssa samanmieliset osallistujat korostivat, että tasavertaisen kohtelun vuoksi poikkeusten tulisi olla selvärajaisia, perustuivat ne sitten

organisaation kokoon, yhteydenpidon satunnaisuuteen tai ei-ammattimaisuuteen. Moni esitti myös huomion, että julkisyhteisötkin voivat olla lobbaajan asemassa, vaikkei se olekaan niiden pääasiallista toimintaa.

Puolueiden jäsenjärjestöjen rajaamista rekisteröitymisvelvoitteiden ulkopuolelle (kun ne ovat yhteydessä oman puolueensa edustajiin) kannatti varauksetta hieman vajaa puolet vastaajista (20/46, väittämä 14), kun taas erimielisyyttä ilmaisseet osallistujat korostivat rajauksen ongelmallisuutta sen kategorisuuden tähden. He katsoivat, että etenkin jäsenjärjestöjen edustajien kaksoisroolit voisivat muodostua ongelmaksi, mikäli kaikki puolueen jäsenjärjestöjen yhteydenpito olisi vapautettu avoimuusrekisterin alta. Väittämän 14 kanssa samanmieliset osallistujat katsoivat rajauksen käytännölliseksi ja arvoivat puolueiden kautta tehtävän ulkopuolisen lobbaamisen riskin pieneksi.

Vastaajista 43/49 (88 %) oli pikemmin samaa kuin eri mieltä väittämän 12 kanssa: *Rekisteriin tulisi sisällyttää myös lobbauksen taustalla olevat konsulttitoimijat*. Muutamit erimieliset kannanotot kohdistuivat taustalobbauksen määritelmän laiveuteen: vaikuttamiseen pyrkivä lobbaus tulisi pitää erillään muusta tiedotustoiminnasta sekä esimerkiksi esiintymisvalmennuksesta. Yhdessä kommentissa asianajajien salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden katsottiin aiheuttavan sen, että asianajajat eivät voisi raportoida ”merkittävässä osassa tilanteista” rekisteriin mitään koskien asiakastaan, vaikka rekisteriin kirjaamisen edellytykset muutoin täyttyisivät. Toinen osallistuja ehdotti tästä syystä asianajajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden alaisten asioiden rajaamista rekisterin ulkopuolelle sen sijaan, että kaikki asianajajat toimijoina rajattaisiin ulos.

Yksittäisten kansalaisten rekisteröitymistä lobbaajiksi ei pidetty tarkoituksenmukaisena.

Lainvalmistelun kuulemisiin kutsutut asiantuntijoita kuitenkin tarkasteltiin erikseen: Jotkut osallistujat esittivät, että asiantuntijoiden olisi syytä kirjautua avoimuusrekisteriin, jotta tieto kaikista asiassa olennaisista yhteydenpidoista olisi saatavilla sitä kautta. Toisaalta katsottiin, että kyseiset asiantuntijakuulemiset tallentuvat jo nykyisin olemassa oleviin julkisiin tietojärjestelmiin, joten niiden ei tarvitsisi olla osa avoimuusrekisteriä, mutta eri järjestelmistä saatavien tietojen yhdistelymahdollisuutta pidettiin avoimuusrekisterin informaatioarvon kannalta toivottavana.

Osa osallistujista rinnasti asiantuntijoihin myös sellaiset yksittäisiin kuulemisiin kutsutut organisaatiot, jotka saattaisivat kieltäytyä kuulemisesta todennäköisemmin, jos sen ehtona olisi rekisteröitymisvelvoite. Päätöksentekijän tai viranomaisen aloitteellisuus kuultavaksi kutsumisessa olisi näiden näkemysten mukaan merkittävä tekijä rekisteröitymisvelvollisten rajaamisessa.

Kuulemistilaisuuden osallistujat voitaisiin erään ehdotuksen mukaan liittää osaksi avoimuusrekisterin tietoja myös ilman erillistä vaatimusta näiden rekisteröitymisestä – toisin sanoen yhdistelemällä muita lainvalmistelun tietoja avoimuusrekisteriin.

Lobbaustoiminta

Lobbaamisen määrittelyllä pyrittiin rajaamaan nimenomaisesti avoimuusrekisteriin kirjattava relevantti tieto. Osallistujat arvioivat järjestöjen ja yritysten käyttämien viestintäkeinojen sekä vaikuttamiseen pyrkimisen ja siinä onnistumisen merkitystä rekisteriin kirjaamisen kannalta.

Vaikuttamisen ja vaikuttamiseen pyrkimisen välinen rajanveto jakoi osallistujia. 16/47 (34 %) vastaajista oli pikemmin eri mieltä kuin samaa mieltä väittämän 11 kanssa: *Rekisteröintivelvoite koskee ainoastaan vaikuttamista, ei pyrkimystä siihen*. Väittämän kanssa erimieliset sekä myös *jokseenkin samaa mieltä* olleet vastaajat katsoivat, että lobbaamisen aikaansaama vaikutusta on vaikeaa tai jopa mahdotonta todeta, minkä vuoksi kyseinen rajaus voisi viedä pohjan koko sääntelyltä. Väittämissä esitettyä rajausta kuitenkin myös puollettiin sillä edellytyksellä, että lobbauksen *kohteen* tulisi tällöin määritellä, millä yhteydenpidolla on ollut vaikutusta tekemäänsä päätökseen.

Selvästi suurin osa vastaajista 34/47 (72 %) oli pikemmin samaa kuin eri mieltä väittämän 10 eli *Lobbaukseksi lasketaan ainoastaan suora vaikuttaminen* kanssa. Tärkeitä täsmennyksiäkin kuitenkin esitettiin: Jokseenkin samaa mieltä (20), jokseenkin eri mieltä (5) tai täysin eri mieltä (3) olleet huomauttivat muun muassa, että epäsuoran vaikuttamisen rajaaminen rekisterin ulkopuolelle jättäisi huomiotta suuren osan sellaista viestintää, jonka akateeminen tutkimus määrittelee lobbaamiseksi. Esimerkiksi julkiset kampanjat ja median kautta lobbaaminen katsottiin tärkeiksi vaikuttamiskeinoiksi, jotka väittämissä rajattiin rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle. Muutamat osallistujat pitivät sanaa *vaikuttaminen* epätarkkana kuvauksena tarkoitetusta lobbaustoiminnasta, koska rekisterin kannalta yleisesti relevanttina pidettiin ylipäänsä yhteydenpitoa päätöksentekijöihin eikä niinkään onnistunutta vaikuttamista.

Yhteydenpidon eri muotoja toivottiin yleisesti kohdeltavan tasaveroisesti. Täten esimerkiksi tapaamisia, kirjallista viestintää ja puheluita koskisivat samankaltaiset kirjaamisvelvoitteet. 39/45 eli 87 % vastaajista suhtautui myötämielisesti medianeutraaliin sääntelyyn (*väittäjä* 9). Kuitenkin myös erityisen hankalasti rekisteröitävissä olevayhteydenpito, kuten kansalaistapahtumissa käydyt keskustelut, pantiin merkille rekisterin kannalta ongelmallisina medioina. Erityisen samanmielisiä osallistujat olivat siitä, että *tavanomainen yhteydenpito* esimerkiksi viranomaisten kanssa asioidessa ei tulisi kuulua avoimuusrekisterin piiriin (*väittäjä* 15).

Lobbaamisen kohteet

Eduskuntaan, ministeriöihin ja valtionhallinnon virastoihin kohdistuva lobbaaminen koettiin yleisesti ottaen pragmaattiseksi rajaukseksi avoimuusrekisterille (35/47 eli 74 % vastaajista pikemmin samaa kuin eri mieltä, *väittäjä* 16). Useat osallistujat kuitenkin esittivät toiveita rekisterin käyttöön otosta myös alue- ja kuntatasolla, koska näillä tasoilla katsottiin tapahtuvan hyvin merkittävä osa lobbaamistoiminnasta. Samoin huomautettiin, että koska valtakunnalliset päättäjät

ovat hyvin usein myös kunnallisia ja alueellisia päättäjiä, tällaiset henkilöt joutuisivat erilaiseen asemaan verrattuna pelkästään kuntatasolla vaikuttaviin kollegoihinsa: rajanveto valtakunnallisen ja paikallisen lobbaamisen välillä olisi vaikeaa ja loisi järjestelmään takaportin. Muun muassa tästä syystä jotkut osallistujat ehdottivat avoimuusrekisterin ulottamista alusta alkaen myös paikallistasolle.

Vastaajat olivat lähes yksimielisiä siitä, että lobbaaminen voi kohdistua hyvin moniin eri toimijoihin päätöksenteon eri vaiheissa (*väittäjä 2*). Osallistujat huomauttivat muun muassa siitä, että edustajien ja ministerien avustajakuntaan kohdistuva lobbaaminen tulisi myös kuulua rekisterin piiriin. Toisaalta eräs osallistuja ehdotti ”alemman tason virkamiehiin” ja eduskunnassa toimiviin avustajiin kohdistuvaa yhteydenpitoa rajattavaksi rekisterin ulkopuolelle, jotta raportoinnista ei tulisi organisaatioille liian raskasta.

Avoimuusrekisterin käytännön toteutus

Lobbaajille ja lobbauksen kohteille asetettavat velvoitteet

Osallistujille esitettyssä väittämässä 4 avoimuusrekisterin lobbaajille ehdotettiin velvoitetta rekisteröidä tiedot lobbauskohteesta, käytettävistä keinoista ja resursseista. Näiden tietojen riittävyys kyseenalaistettiin kommentteissa, ja lisäksi ilmoitettujen resurssien todenmukaisuuden valvontaa pidettiin hankalana.

Osa osallistujista piti tarkkoja kirjauksia lobbaajien resursseista helposti vanhentuvina, ja rekisterin ei haluttu aiheuttavan liikaa hallinnollista taakkaa, minkä vuoksi tietojen päivittämisen tiheyttä toivottiin arvioitavan tarkkaan. Yhden osallistujan konkreettinen ehdotus oli vuosittainen päivittämissväli.

Avoimuusrekisterin tuottamien tietojen tulisi osallistujien mielestä olla nykytilaan nähden uusia ja informatiivisia ja luotavissa mahdollisimman vähällä vaivalla. Jo nykyisin muihin rekistereihin kirjattavat tiedot olisi pystyttävä yhdistelemään tehokkaasti avoimuusrekisterin sisältämiin uusiin tietoihin.

Niin sanotut tapaamispäiväkirjat jakoivat osallistujien mielipiteitä. 32/47 (68 %) vastaajista katsoi, ettei tapaamispäiväkirjan pitämisen pitäisi tulla velvoittavaksi osaksi avoimuusrekisteriä (*väittäjä 7*). Yhtäältä yksittäisten tapaamisten kirjaamista pidettiin avoimuuden kannalta toivottavana, ja vähintäänkin suositusta tapaamisten kirjaamisesta toivottiin. Osa osallistujista taas piti sitovaa velvollisuutta tapaamispäiväkirjojen pitämisestä liian kontrolloivana keinona, joka voisi aiheuttaa etenkin pienemmille organisaatioille liiallista taakkaa ja täten vähentää näiden kykyä yhteydenpitoon päätöksentekijöiden kanssa. Osa katsoi myös, että koska tapaamispäiväkirja olisi

päätöksentekijän ylläpitämä rekisteri, sen tulisi olla avoimuusrekisteristä erillinen työkalu, sillä kirjaukset avoimuusrekisteriin olisivat lobbaajien eikä päätöksentekijän vastuulla.

Myös tapaamisten määrän kirjaamista ehdotettiin tarkkojen tapaamistietojen kirjaamisen sijaan. Useampi vastaaja ilmaisi pitävänsä avoimuusrekisterin hyötyjä vähäisinä, jos rekisteri ei sisältäisi tietoja konkreettisista tapaamisista ja yhteydenpidosta. Yhtenä vaihtoehtona ehdotettiin myös järjestelmää, jossa lobbaamisen kohteet ja aiheet rekisteröitäisiin mahdollisimman tarkasti, vaikka kaikkea konkreettista toimintaa ei kirjattaisi.

Eräs osallistuja huomautti, että järjestelmän on oltava riittävän helppokäyttöinen ja kevyt myös siksi, että organisaatiot voisivat jatkossakin lobata mahdollisimman suoraan eikä niiden tarvitsisi turvautua asianajo- tai viestintätoimistojen apuun. Keskustelussa korostettiin myös, että tiedottamista ja tukea rekisterin käytössä on oltava tarjolla riittävästi etenkin pienille toimijoille.

Sanktiot velvoitteiden laiminlyönnistä

38/48 (79 %) vastaajista oli pikemmin samaa kuin eri mieltä väittämän 5 kanssa:

Lobbausrekisteriin rekisteröityminen tulee olemaan pakollista ja sanktioitua. Osa osallistujista toi esille vaihtoehtoisen mahdollisuuden kannustimiin eikä sanktioihin perustavasta rekisteristä.

Katsottiin myös, että sanktioiden asettamisen edellytyksenä tulisi olla niin tarkka sääntely ja tiedottaminen, ettei lobbaaja voisi epähuomiossa jättää rekisteröitymättä ja joutua täten sanktioiden kohteeksi.

Eräs osallistuja esitti myös ajatuksen, että päätöksentekijät pyytäisivät avoimuusrekisteritunnuksen ennen kuin suostuisivat tapaamiseen lobbaajan kanssa. Sanktioiden kohdistumista *päätöksentekijöihin* pidettiin myös mahdollisena ratkaisuna sillä perusteella, että tämä olisi ”selkeintä ja hallinnollisesti keveintä”. Lobbauksen kohteilla katsottiin olevan paras käsitys yhteydenpidon lobbauksenomaisesta luonteesta sekä vastuu yhteydenoton sallimisesta ja tietojen hyödyntämisestä.

Eräs osallistuja toivoi sanktioiden olevan julkisia, jotta tästä seuraava mainehaitta ehkäisisi rekisteröinnin laiminlyömistä.

Moni osallistuja korosti avoimuusrekisterin olevan ensisijaisesti työkalu avoimuuden lisäämiseksi eikä valvontamekanismi, minkä vuoksi sen helppokäyttöisyys ja kannustavuus on keskeistä. Näkemysten mukaan valmistelussa tulisi pitää mielessä kansalaisia ja muita tiedon tarvitsijoita palveleva lähestymistapa eikä tavoitteena tulisi olla sanktioilla ohjaaminen.

Liitteet

Liite 1. Kuulemiseen kutsutut organisaatiot

Liite 2. Esitetyt väittämät ja monivalintavastausten jakaumat

Liite 3. Keskustelu väittämistä ja monivalintavastaukset taulukoituna

Liite 1. Kuulemiseen kutsutut organisaatiot

Aalto-yliopisto

Akava ry

Bayer Oy

Blic Oy

Digi- ja väestötietovirasto

DNA Oyj

Eduskunta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ellun Kanat Oy

Energiateollisuus ry

Etelä-Savon Maakuntaliitto

Eurofacts Oy

Finanssiala ry

Finnwatch

Firma Brutto Oy

F-Secure Oyj

Helsingin kaupunki

Helsingin yliopisto

Hyvinvointiala HALI ry

Journalistiliitto

Julkisen sanan neuvosto

Jyväskylän yliopisto

Kansalaisareena ry

Kaupan liitto ry

Kehitysvammaliitto ry

Kemiateollisuus

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry

Keskuskauppakamari

Keva

Kopioisto ry

Kotimaisten kielten keskus

Kreab Oy

KT Kuntatyöntajat ry

Linja-autoliitto ry

Lääketeollisuus ry

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Manifesto Oy
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Markkinoinnin, teknologian ja luovuuden liitto MTL ry
Marttaliitto ry
Metsäteollisuus ry
MIELI Suomen Mielenterveys ry
Miltton Group Oy
Moniheli ry
Naisasialiitto Unioni ry, Kvinnosaksförbundet Unionen rf
Natur och Miljö rf
Neste Oyj
Näkövammaisten liitto ry
Open Knowledge Finland ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Oulun kaupunki
PAF - Ålands Penningautomatförening
Philip Morris Finland Oy
Pohjoisranta BCW Oy
Pohjolan Voima Oyj
ProCom – Viestinnän ammattilaiset ry
Rakennusteollisuus RT ry
Rud Pedersen Public Affairs Company Oy
SámiSoster ry
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
STTK ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Asianajajaliitto ry
Suomen Kotiseutuliitto ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Kylätoiminta ry
Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Suomen Nuorkauppakamarit ry
Suomen Olympiakomitea ry
Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry

Suomen Punainen Risti ry
Suomen Yrittäjät ry
Tampereen yliopisto
Tekir Oy
Teknologiateollisuus ry
Teollisuusliitto ry
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Transparency International Suomi ry
Turun yliopisto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
UPM-Kymmene Oyj
Vaasan yliopisto
VALLI ry
Valtion kehitysyritys Vake Oy
Valtioneuvoston kanslia
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry
Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry
Veikkaus Oy
Ympäristöhallinto
Ympäristöministeriö

Liite 2. Osallistujille esitetyt väittämät ja monivalintavastausten jakaumat

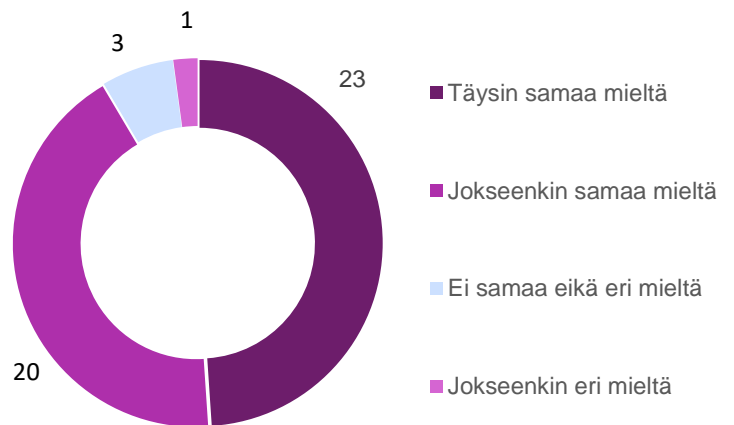
Osallistujille esitetty väittämä

Monivalintavastausten jakauma koskien väittämää

1. Lobbauksista voi tapahtua missä ja kenen toimesta tahansa, mutta kaikkea toimintaa ei voida kattaa rekisterillä

Perustelut

- Lobbaus voidaan ymmärtää laajasti vaikuttamisena kaikenlaiseen päätöksentekoon. Avoimuusrekisterin kohdalla kysymys on kuitenkin rajatummasta vaikuttamisesta, joka kohdistuu julkiseen päätöksentekoon. Rajatummalla määrittelyllä vaikutetaan mm. siihen, ettei määrittely ole perustuslain vastainen ja kavenna kansalaisten perusoikeuksia (mm. osallistumisoikeuksia).

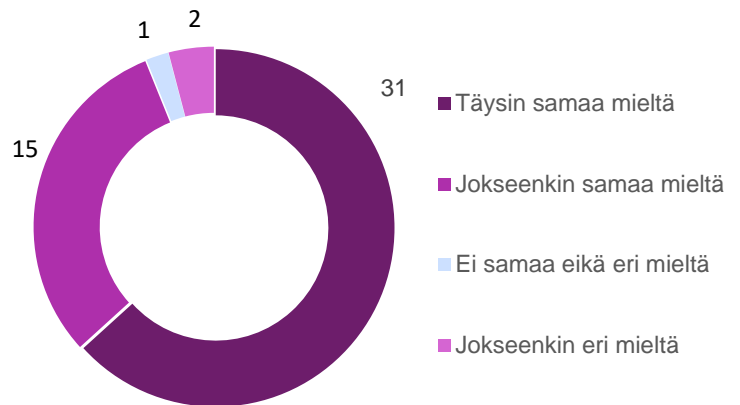
Vaikutukset

- Kaikkea kuviteltua lobbaustoimintaa ja lobbaajia ei löydy rekisteristä mm. yksittäisten kansalaisten tekemä vaikuttaminen (mm. yhteydenpito kansanedustajiin).

2. Lobbaus voi kohdistua moniin eri toimijoihin päätöksenteon eri vaiheissa

Perustelut

- Lobbaus kohdistuu usein eri toimijoihin eri vaiheissa, jolloin rekisterin luotettavuuden näkökulmasta on tärkeää, että sääntely kattaa vaikuttamisen kaikkiin sääntelyn piirissä oleviin toimijoihin näiden asemasta riippumatta.

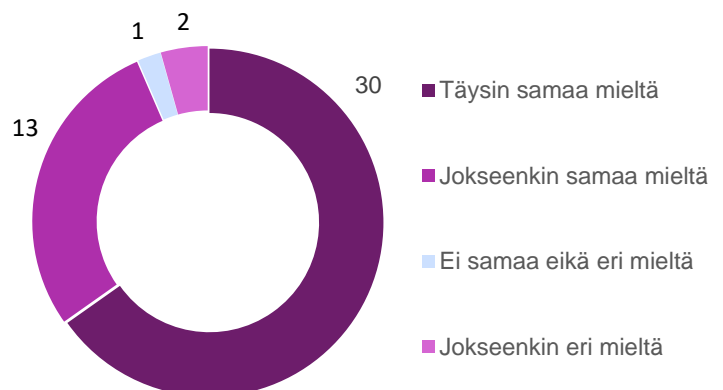
Vaikutukset

- Sääntelyyn ei synny ilmeisiä aukkoja, jotka mahdollistaisivat lobbauksen kohdistumisen tiettyihin rekisterin ulkopuolisiin toimijoihin, kuten alempiin virkamiehiin tai poliittisiin avustajiin.

3. Lobbaus on luonteeltaan tavoitteellista, organisoitua ja suunnitelmallista toimintaa

Perustelut

- Kv-esimerkkien perusteella lobbaussääntelyn lähtökohtana tulee olla toiminta, ei toimijan status. Tällöin määritelmä tavoittaa paremmin lobbaukseen liittyvän toiminnan sen sijaan, että lobbaus määriteltäisiin lähtökohtaisesti jonkun toimijan ominaisuudeksi.

- KV-suositukset muistuttavat, että ”Lobbaukseen liittyvä toiminta on aina tavoitteellista, suunnitelmallista ja organisoitua toimintaan, jolla pyritään selkeästi vaikuttamaan lobbauksen kohteeseen”.

Vaikutukset

- Lähtökohtaisesti kaikki toimijat, jotka harjoittavat lobbaukseksi luokiteltua toimintaa voidaan määrittellä lobbaajiksi.
- Tavoitteellinen, suunnitelmallinen ja organisoitunut toiminta auttaa myös erottamaan lobbauksen sellaisesta toiminnasta, joka on luonteeltaan kertaluonteista ja suunnittelematonta yhteydenpitoa, jota ei ole mielekästä määrittellä lobbaukseksi. Esim. yksittäinen osallistuminen tilaisuuteen, jossa on kansanedustajia.
- Haasteena voivat olla rajatapaukset ja määrittelyn vaikeus.

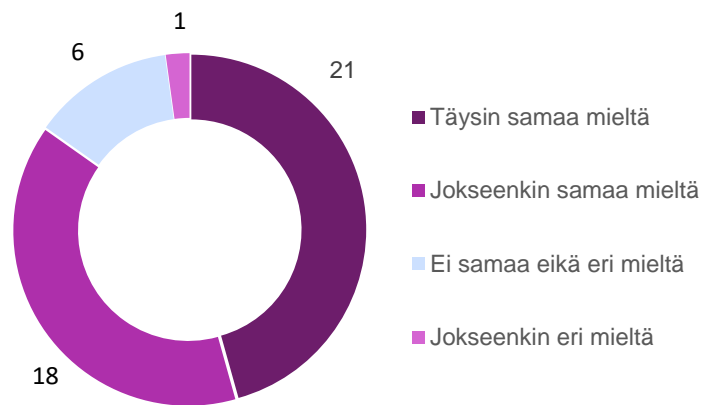
4. Lobbauksrekisterin tulee sisältää ajantasaista tietoa lobbaajasta, lobbauskohteesta, käytettävistä keinoista ja resursseista

Perustelut

- Jotta rekisteristä saadaan aitoa hyötyä, eli lisättyä päätöksenteon ja sen valmistelun läpinäkyvyyttä, tulee sen sisältää riittävästi ja ajantasaista tietoa lobbauskohteesta, lobbaajasta ja lobbaustoiminnasta.

Vaikutukset

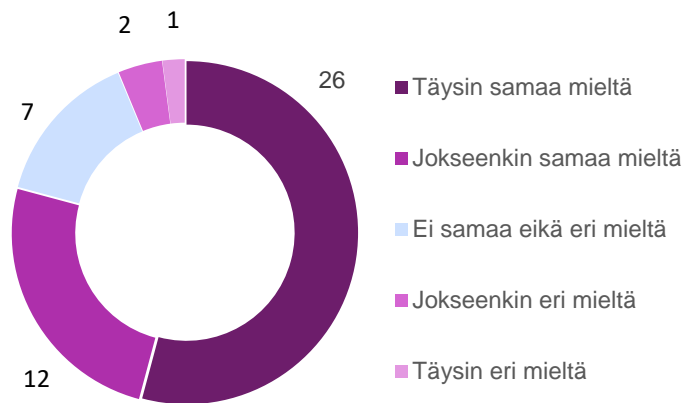
- Rekisteri tarjoaa uutta tietoa, jota ei vielä ole olemassa muissa rekistereissä.
- Hallinnollinen taakka voi kasvaa jonkin verran, jotta rekisteriin sisällytettävä tieto on tarkoituksenmukaista ja ajantasaista.

5. Lobbausrekisteriin rekisteröityminen tulee olemaan pakollista ja sanktioitua

Perustelut

- Jotta rekisteri tosiasiallisesti toimisi ja siihen rekisteröidyttäisiin, tulee rekisteröitymisen olla pakollista ja sanktioitua.
- KV-esimerkeissä suurin osa rekistereistä on velvoittavia. EU:n avoimuusrekisteriin rekisteröityminen on periaatteessa vapaaehtoista, mutta käytössä oleva akkreditoitijärjestelmä (mm. pääsy hallintorakennuksiin) toimii voimakkaana kannustimena rekisteröitymiselle. Tällaista järjestelmää ei olla luomassa Suomeen, joten rekisteröitymisen tulee perustua pakkoon. Myös EU on tekemässä rekisteristään pakollisen.

Vaikutukset

- Useille toimijoille tulee lisää velvollisuuksia, joista heidän tulee olla tietoisia. Toimeenpanovaiheessa tarvitaan riittävä siirtymävaihe esimerkiksi sanktioiden osalta, jotta vältetään väärinkäsityksistä johtuvia rangaistuksia. Ohjeistukseen ja neuvontaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

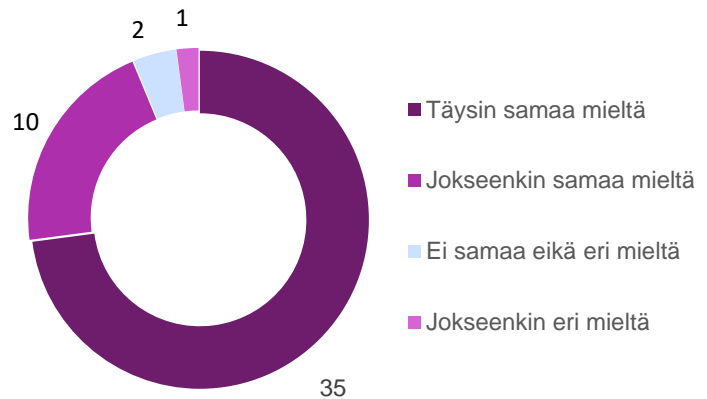
6. Lobbauksrekisterisääntely ei itsessään rajoita lobbaamista, se vain tekee toiminnasta läpinäkyvämpää

Perustelut

- Lobbauksrekisterillä ei estetä lobbaustoimintaa, vaan ainoastaan säännellään sen läpinäkyvyyteen liittyvistä vaatimuksista.

Vaikutukset

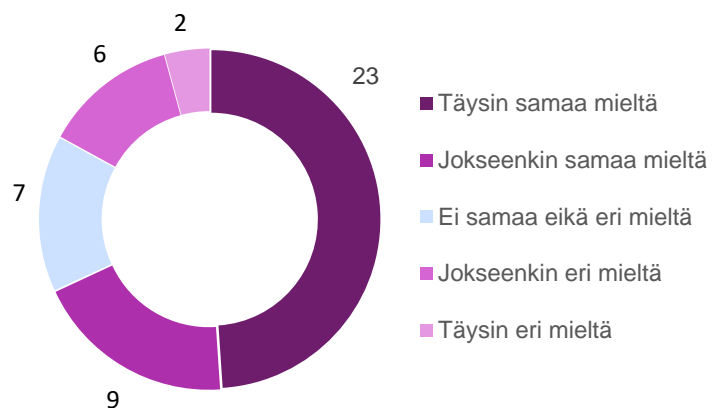
- Lobbaaminen ei esty, mutta siitä tehdään nykyistä läpinäkyvämpää ja helpommin seurattavaa.
- Mahdollistaa myös lobbaajille läpinäkyvämmän ja avoimemman toiminnan harjoittamisen.
- Korostaa avoimen ja läpinäkyvän lobbauksen roolia demokratiassa.

7. Lobbauksrekisteri ei velvoita pitämään tapaamispäiväkirjaa

Perustelut

- Lobbauksrekisteri ja tapaamispäiväkirja ovat erilaisia lobbaussääntelymekanismeja. Avoimuusrekisteri on lähtökohdiltaan lobbauksrekisteri, johon lobbaajat

rekisteröivät tietoja itsestään ja toiminnastaan.

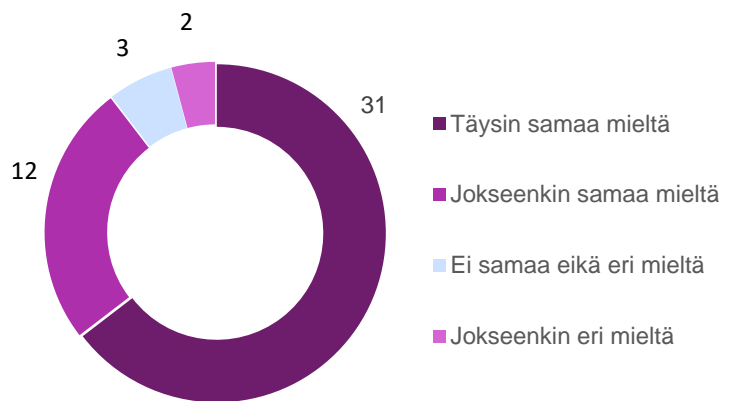
Vaikutukset

- Avoimuusrekisteri ei sisällä tietoa jokaisesta lobbaajan ja lobbauksen kohteen tapaamisesta, vaan tietoa annetaan lähtökohtaisesti yleisemmällä tasolla.

8. Lobbaus voi tapahtua sekä epävirallisia että virallisia kanavia pitkin

Perustelut

- Lobbausta voidaan harjoittaa sekä virallisten kuulemisten että epävirallisen yhteydenpidon kautta. Joissain maissa virallinen yhteydenpito, myös kuulemisten osalta, on rajattu rekisterin ulkopuolelle (esim. Irlanti). Suomessa viralliset kuulemiset ja työryhmätyöskentely muodostavat keskeisen osan valmisteluun liittyvästä vaikuttamisesta, jolloin sitä ei ole mielekästä jättää sääntelyn ulkopuolelle.

Vaikutukset

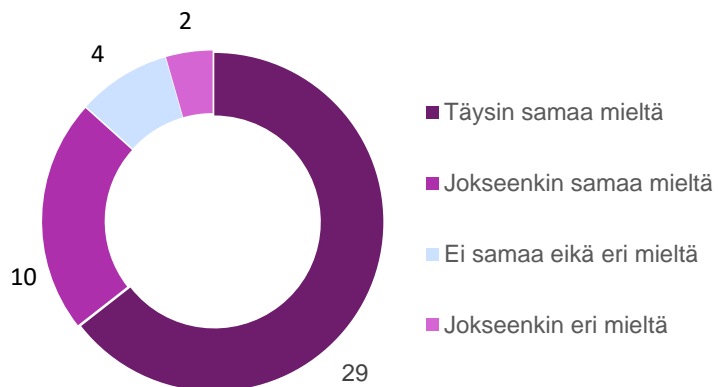
- Viralliset kuulemiset dokumentoidaan usein (esim. lainvalmistelu), joten näitä tietoja tulisi pyrkiä hyödyntämään rekisterissä.

- Virallisen vaikuttamisen sisällyttäminen osaksi määrittelyä tarkoittaa myös sitä, että lobbaaminen voi tapahtua lobattavan kutsusta (kuultavaksi kutsuminen tai työryhmään kutsuminen).

9. Määrittely ei saa ohjata lobbaamisen tavan valintaan (ns. medianeutraali)

Perustelut

- Lobbaus voi tapahtua hyvin erilaisia toimintamuotoja hyödyntäen. Jotta sääntely kattaa nämä kaikki erilaiset tavat harjoittaa lobbausta, tulee määrittelyn olla ns. medianeutraali. Näin sääntely ei myöskään itsessään ohjaa lobbaamisen tavan valintaa sillä, että se kohtelee erilaisia tapoja eri tavalla.
- Kv-suositukset ja -esimerkit painottavat medianeutraalia määrittelyä.

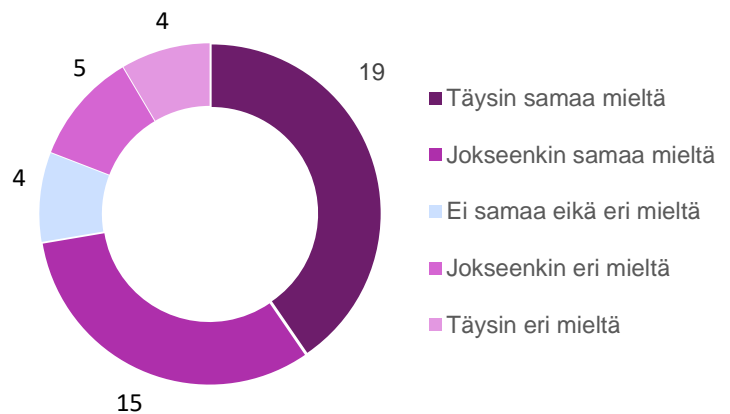
Vaikutukset

- Medianeutraalilla määrittelyllä tavoitetaan kaikki toimintamuodot ilman, että niitä tulee erikseen määritellä. Tällöin sääntely pysyy myös paremmin ajantasaisena, vaikka lobbausmuodot kehittyisivät (esim. sosiaalisen median korostuminen).

10. Lobbaukseksi lasketaan ainoastaan suora vaikuttaminen

Perustelut

- Suoralla vaikuttamisella tarkoitetaan sitä, että lobbaajan ja lobattavan kohteen välillä syntyy suora yhteys, joka on selvästi määriteltävissä ja todennettavissa.
- Suoraksi lobbaamiseksi lasketaan myös kolmannen osapuolen lobbaavan tahon puolesta harjoittama lobbaus, jolloin rekisteröintivelvoite koskee välissä toimivaa ”konsulttilobbaajaa”. Kv-suositusten mukaan konsulttilobbaajaa tulee tällöin velvoittaa raportoimaan myös tiedot asiakkaastaan.
- Määrittelyn rajoittamista ainoastaan suoraan vaikuttamiseen puoltavat sekä kv-suositukset että kv-selvityksessä käytetyt esimerkit.

Vaikutukset

- Rekisterivelvollisuus koskee ainoastaan lobbauksen kohteeseen suorassa yhteydessä olevia lobbaustoimijoita
- Välillinen vaikuttaminen, jossa lobbaajan ja lobattavan kohteen välille ei synny suoraa yhteyttä, jää rekisterin ulkopuolelle. Välillisen vaikuttamisen määrittäminen on kuitenkin

hankalaa, jolloin sääntelyn rajaaminen on perusteltua.

- Konsulttilobbaajien käyttö voi lisääntyä, jos sillä mahdollistetaan rekisteröintivelvoitteen kiertäminen. Nykyisellään konsulttilobbaajien käyttö suoraan lobbaukseen on vähäistä.

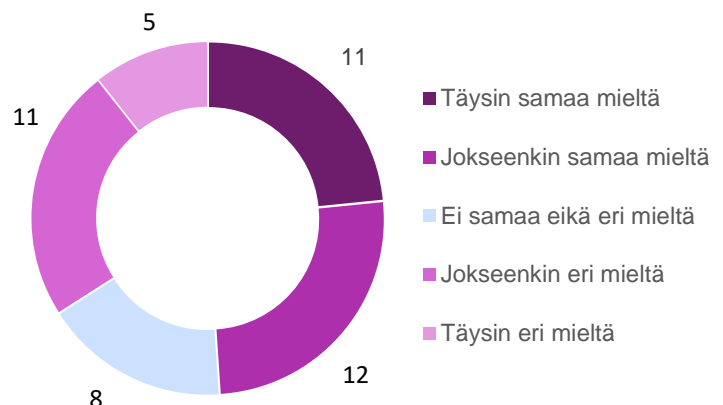
11. Rekisteröintivelvoite koskee ainoastaan vaikuttamista, ei pyrkimystä siihen

Perustelut

- Pyrkimyksen osoittaminen juridisesti on haastavaa, joten sääntelyn tarkkarajaisuuden näkökulmasta vain varsinainen vaikuttaminen on mielekästä sisällyttää sääntelyn piiriin.

Vaikutukset

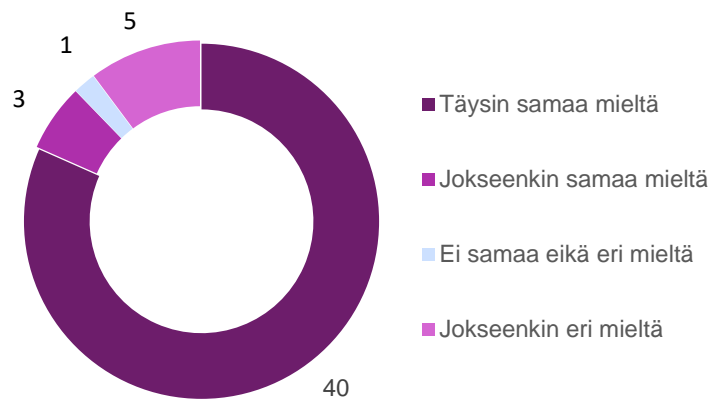
- Jossain tapauksessa suoraksi vaikuttamiseksi laskettava toiminta jää ohueksi tai epäselväksi, jolloin toiminnan tulkitseminen vaikuttamiseksi voi olla haastavaa. Tällainen tilanne saattaisi esimerkiksi muodostua yleisötilaisuudessa, johon osallistuvat sekä lobbari että lobattava kohde. Tällöin pyrkimyksen sisällyttäminen määritelmään voisi ratkaista paremmin sen, kuuluuko lobbarin rekisteröityä vai ei.

12. Rekisteriin tulisi sisällyttää myös lobbauksen taustalla olevat konsulttitoimijat

Perustelut

- Tutkimukset osoittavat, että vaikuttajaviestintätoimistoja käytetään etenkin silloin kun intressiryhmille syntyy tarve vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Näin ollen vaikuttajaviestintätoimistoja näytettäisiin käytettävän suoran lobbauksen, jossa konsultti hoitaa yhteydenpidon, sijaan enemmän taustalobbauksessa.
- Mikäli tuleva lobbausmääritelmä ei kattaisi taustalobbausta, jäisi todennäköisesti osa vaikuttajaviestintätoimistoista määritelmän, ja siten myös rekisterin ulkopuolelle.

Vaikutukset

- Rekisteröitymisvelvoite koskisi toimintaa, jonka tarkoituksena on valmistella, avustaa tai neuvoa vaikuttamisessa ja yhteydenpidossa.
- Voi vaikeuttaa varsinaisten lobbaajien (oma agenda) erottamista taustalobbaajista (jonkun muun agenda). Sääntelyssä tulisi huomioida, että rekisteröitävät tiedot kertoisivat

riittävällä tarkkuudella, millaisesta toimijasta on kysymys.

- Vaikuttamiseen liittyvä oikeudellinen neuvonanto tulkittaisiin myös lobbaukseksi, mikä edellyttäisi asianajotoimistoja rekisteröitymään.

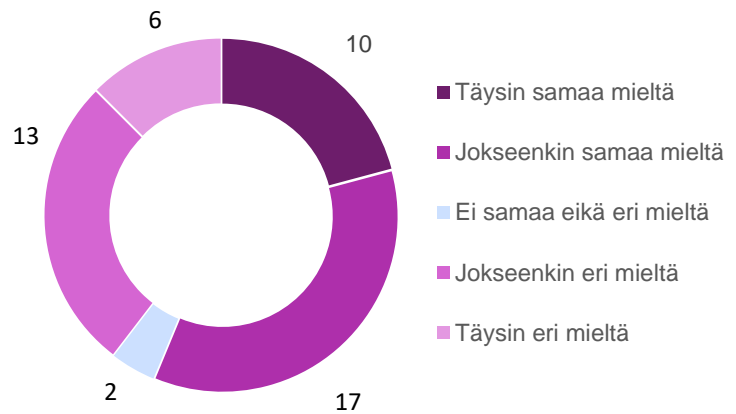
13. Joitakin ei-ammattimaisia lobbaajia jätetään rekisterin ulkopuolelle

Perustelut

- Avoimuusrekisterin tarkoituksena ei ole hankaloittaa ruohonjuuritason kansalaistoimintaa. Myös yrityskentässä on paljon pieniä toimijoita, jotka eivät harjoita ammattimaista edunvalvontaa. Täten voi olla perusteltua pyrkiä rajaamaan tällaiset toimijat sääntelyn ulkopuolelle, kuten Irlannissa on tehty.

Vaikutukset

- Pienille toimijoille, jota eivät harjoita ammattimaista lobbausta, ei synny hallinnollista taakkaa vähäisestä vaikuttamistoiminnasta.
- Liian laajat rajaukset, vaikka ne lähtökohtaisesti olisi tarkoitettu kohdistamaan sääntely ”oikeassa” suhteessa toimijoihin, voivat aiheuttaa merkittävän aukon sääntelyssä. KV-esimerkit myös osoittavat, että rajaukset ovat hankalia luoda ja usein

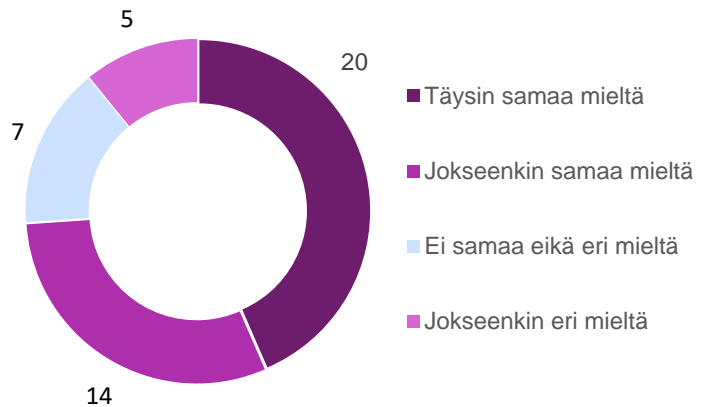

teennäisiä. Myös pienet toimijat voivat harjoittaa merkittävää lobbaustoimintaa.

14. Puolueen jäsenjärjestöjen yhteydenpito puolueen kansanedustajiin, ministereihin ja näiden avustajiin rajataan sääntelyn ulkopuolelle

Perustelut

- Sääntelyllä ei haluta vaikeuttaa kansanedustajien ja ministerien toimintaa, jolloin puolueen jäsenjärjestöjen, kuten kannatusyhdistysten, yhteydenpito kansanedustajiin ja ministereihin sekä näiden avustajiin tulee mahdollistaa.

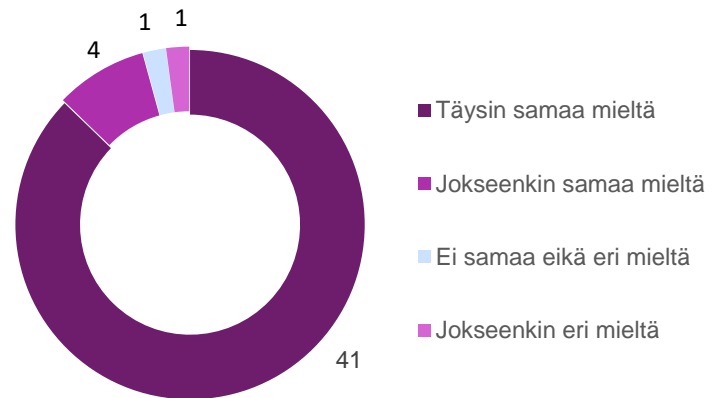
Vaikutukset

- Puolueiden ruohonjuuritason toimijoiden yhteydenpito kansanedustajiin ja ministereihin jää sääntelyn ulkopuolelle.

15. Tavanomainen yhteydenpito viranomaisiin rajataan sääntelyn ulkopuolelle

Perustelut

- Sääntelyllä ei saa rajoittaa tavanomaista ja välttämätöntä yhteydenpitoa viranomaisiin, esim. asioiden hoitamista viranomaisissa.

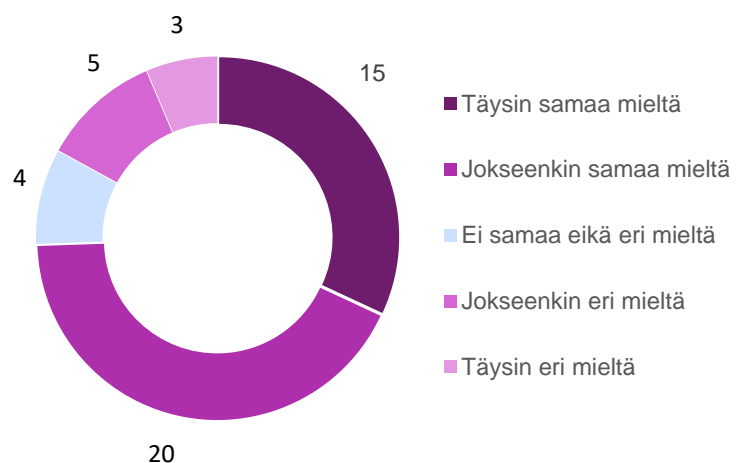
Vaikutukset

- Tällä rajataan ja tarkennetaan lobbaukseen liittyvän yhteydenpidon määritelmää ja mahdollistetaan asiointi viranomaisten kanssa.

16. Sääntely koskisi alkuvaiheessa lobbausta, joka kohdistuu eduskuntaan, ministeriöihin ja valtionhallinnon virastoihin

Perustelut

- Sääntelyn asteittaisella ulottamisella eri hallinnon tasoille helpotetaan toimeenpanoa ja kokemusten keräämistä lobbaussääntelyn vaikutuksesta Suomessa.

Vaikutukset

- Vähentää merkittäväällä tavalla toimeenpanon kokoluokkaa.

- Alueellinen ja kunnallinen vaikuttamistoiminta jää pois rekisteristä, mikä tarkoittaa merkittävän julkisen vallan käytön rajautumista pois sääntelyn piiristä.

Liite 3. Keskustelut väittämistä ja monivalintavastaukset taulukoituna

Keskustelu väittämistä 1– 3

Keskustelu väittämistä 4–7

Keskustelu väittämistä 8–11

Keskustelu väittämistä 12–16

Yleinen keskustelu: ”Jäikö jokin asia vielä puuttumaan?”

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Lobbaus on tehtävä avoimemmaksi ja läpinäkymmäksi. Sääntely ei saa vaikeuttaa kuitenkaan kansalaisten ja eri intressitahojen yhteydenpitoa päättäjiin ja virkamiehiin. Kansalaiset omissa yksittäisissä henkilökohtaisissa asioissaan on rajattava sääntelyn ulkopuolelle. On tärkeätä, että myös esimerkiksi pienet yritykset (jotka eivät tarjoa lobbauspalveluja) voivat jatkossakin olla helposti yhteydessä mm. kansanedustajiin.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Kakkoskysymyksessä mainitaankin jo siitä, että lobbaus voi kohdistua useihin eri toimijoihin eri päätöksenteon eri vaiheissa. Ykkös-kysymyksessä taas mainitaan siitä, että lobbausta voi tapahtua missä vaan. Omat empiriiset havaintoni tutkimuskentältä tukevat tässä sitä olettamaa, että jotkin lobbarirekisterin alaisuuteen nyt ajatelluista (erityisesti lobbauskonsultit) tahoista käyttävät yhtä aikaa suoran lobbaamisen lisäksi systemaattisesti ja strategisesti myös epäsuoria kanavia, erityisesti mediaa. Ne sisällöt, joilla päättäjiin tai valmistelijoihin pyritään vaikuttamaan, ovat saattaneet olla esimerkiksi mediassa hyvinkin aikaisessa vaiheessa esillä. Tässä törmätään mielestäni määrittelyn vaikeuteen, mutta silti kyseessä on suunniteltu toiminta, jolla pystytään (ainakin osittain) kiertämään julkisuusrekisteri.
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	<i>Vastaus: Tämä on tärkeä asia: tutkimuksessa tämä epäsuora vaikuttaminen lasketaan lobbaukseksi (siinä myös lasketaan lobbauksen tukemiseksi tehty taustatyö), joten olisi tärkeä miettiä, miten tämä huomioidaan myös rekisterivalmistelussa.</i>

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittäjä 1	Väittäjä 2	Väittäjä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Kyky nostaa asioita julkiseen keskusteluun on tärkeä keino muokattaessa poliittista agenda. Toisaalta moniarvoisessa demokraattisessa viestintäympäristössä erilaisten intressien kuuluukin päästä esille, eli julkisuuden tulisi heijastaa sitä laajempaa mielipidekirjoa, joka yhteiskunnassa vallitsee. Mikä tahansa puuttuminen tähän asiaan, vaikkapa nyt lobbariksi rekisteröitymisvelvollisuuden kautta, pitää aina sisällään riskin julkisen mielipideilmapiirin painottumisesta tai vääristymisestä. Asioiden nostaminen julkiseen keskusteluun on totta kai vaikuttamista, mutta meneekö se tarkalleen ottaen myös lobbauksen määritelmän sisälle, on mielestäni aika vaikea kysymys.</i>
<i>yhtiö</i>	-	-	-	Kolmannessa kysymyksessä (lobbausta määriteltäessä toiminnan kautta) lienee mahdollista, joskin harvinaista, että vaikuttamistyön ulkopuolella olevat toimijat eivät välttämättä tiedä lobbaavansa toimiessaan tietyllä tavalla. Eivätkä siitä seuraten myöskään tiedä kuuluvansa rekisterin piiriin. Toiminnan määrittelyn lisäksi toimijoiden määrittely voisi siis ainakin osittain olla tarkoituksenmukaista ts. automaattisesti kaikki niin yritys- kuin järjestökentässä vaikuttajaviestintää päätyönään tekevät kuuluisivat rekisterin alle.
<i>yliopisto</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Erityisen tärkeä havainto on, että kaikenlaiset toimijat ja organisaatiot voivat olla lobbausta harjoittavia. Tämä koskee myös muun muassa yksityisiä yrityksiä ja julkishallinnon toimijoita, jotka eivät ole vain neutraaleja tiedon välittäjiä, vaan heillä on usein omia tavoitteita. Jos lobbaus määritellään vain nk. virallisten intressiryhmien tekemäksi toiminnaksi, voi olla vaarana, että

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
				esim. yritykset alkavat vaikuttaa enemmän itsenäisesti kuin etujärjestöjen kautta ja jäisivät siksi rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle.
<i>edunvalvontatoimija</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Lobbaus tulee määritellä laajasti ja nimenomaan toiminnan, ei toimijan statuksen mukaan. Tieto erilaisista tavoista lobata on tärkeää päätöksenteon avoimuuden kannalta ja myös edistää tehokasta tiedonvälitystä ja sitä kautta sananvapauden toteutumista.
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-	Tärkeä asia on, ettei kansalaisten usein yleishyödyllinen yhteydenpito ei vaikeudu.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yksittäisten kansalaisten sekä erittäin pienien kansalaisliikkeiden ei mielestäni tarvitse kuulua lobbausrekisteriin, melkein kaikkien muiden nähdäkseni pitää. Myös taloudellinen intressi tärkeä näkökulma esim. juuri yritysmaailman kohdalla.
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Kyllä kansalaisliikkeiden pitäisi kuulua sinne myös. Rekisteri pitäisi tehdä helpoksi niin, että sinne on helppo ilmoittautua.</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Jokainen sellainen poikkeus, jossa jokin tosiasiallisesti lobbausta harjoittava taho suljetaan rekisteröitymisvelvollisuuden ulkopuolelle, tulee herättämään kysymyksen erilaisten toimijoiden tasavertaisesta kohtelusta. Lisäksi se saattaa luoda väylän lobbauksen piilottamiselle, kannustamalla käyttämään ei-rekisteröitymisvelvollisia toimijoita bulvaanina tai perustamaan sellaisen tässä tarkoituksessa</i>

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	<i>Vastaus: Jollakin tapaa pitää kuitenkin rajata kuka ja miten on velvollinen olemaan rekisterissä. Vapaaehtoisuus on eri asia. Mutta on kohtuutonta, jos jokaisen yksittäisen kansalaisen pitää asettua samaan asemaan kuin ammattilobbarin, joka saa palkkaa lobbaamisesta.</i>

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	On erittäin tärkeää erottaa sääntelyssä käytetty lobbauksen määritelmä lobbauksen määritelmästä ilmiönä (väittämä 1). Sääntelyssä käytetyn määritelmän tarkoitus ei ole määrittää ilmiötä vaan palvella sääntelyn tarkoitusta. Sen ei siksi tarvitse kattaa kaikkea, mitä voitaisiin pitää lobbauksena. Ongelmallisia ovat kuitenkin myös määritelmät, jotka rajaavat rekisteröintivelvollisuutta vaikeasti määriteltävällä tai todennettavalla tavalla ja luovat siten tulevia kiistanaiheita. Väittämä 3 näyttää minusta tällaiselta ongelmalliselta määritelmältä. Se, että lobbaus on suunnitelmallista toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan lobbauksen kohteeseen, ei tarkoita että lobbaussääntelyssä lobbaus kannattaisi määrittää tällaisten taustatekijöiden (suunnitelma) ja aikomusten (tavoite) mukaan. On hyvin vaikea osoittaa toiminnan tavoite tai suunnitelmallisuus. Jos tällaisia lauseita jätetään lobbauksen määritelmään sääntelyssä, niin tulevissa mahdollisissa oikeustapauksissa varmasti kiistellään juuri siitä, onko toiminta ollut tavoitteellista ja suunniteltua. Silloin tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus pitää kyetä osoittamaan. Väittämän 3 perusteluista "lobbaussääntelyn lähtökohtana tulee olla toiminta, ei toimijan status" on nähdäkseni olennaisilta osin huomioitu jo väittämässä 1. Kv-vertailusta ei voida nähdäkseni vetää johtopäätöstä, että lobbaus olisi rekisterissä järkevintä määrittää niihin liittyvän toiminnan mukaan, tai että olisi syytä rajata lobbauksen määritelmää toimintatavan perusteella. Päin vastoin, se pitäisi määritellä enemmän toiminnan aiheen ja kohteen mukaan, esimerkiksi osallistumisena julkiseen tai yksityiseen viestintään yhdelle tai useammalle henkilölle koskien julkisia päätöksiä, joihin tai joiden valmisteluun tai toimeenpanoon kyseinen henkilö tai

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittäjä 1	Väittäjä 2	Väittäjä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
				joku tämän kanssa samassa hallinnon yksikössä työskentelevä henkilö voi työnsä puolesta suoraan vaikuttaa. On tärkeää, ettei kaikkea yhteydenpitoa päättäjiin kirjata rekisteriin, mutta rajaamiseen on parempia keinoja. Halutun tyyppisiä toimintoja voidaan rajata pois poikkeuksina, esim. mainita yksityishenkilön viestit edustajalle erikseen poikkeuksena, jota ei pidetä lobbauksena. Tai voidaan rajata sitä keitä pidetään lobbareina (väittäjä 1), esim. siten, että yksityishenkilöä ei pidetä lobbarina, ellei hän myös esimerkiksi omista suurehkoa yritystä (on määritettävä minkä kokoista) ja toimi yrityksensä asialla. Osallistuminen samaan tapahtumaan kansanedustajan kanssa taas ei vielä ole viestintää, ja se voidaan sillä perusteella rajata pois, jos lobbaukseen katsotaan kuuluvan viestintää.

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Ajatus poikkeuksista lobbauksen rajaajina on hyvä. Rekisteröinnin piiriin on saatava erilaiset toimijat laajasti, koska porsaanreiät ovat vaarallisia: niitä opitaan nopeasti hyödyntämään. Mielestäni Irlannissa tämä tunnuttiin ratkaistun suhteellisen selkeästi juurikin määrittämällä, mikä toiminta rajataan rekisteröinnin ulkopuolelle.</i>
<i>yhtiö</i>	-	-	-	Vastaus: <i>Hyvää pohdintaa! Jäin vielä miettimään tuota rajausta tapahtumiin osallistumisen suhteen. Erityisesti tapahtumissa yleisö pääsee kysymään ja vaikuttaa vahvasti agendaan - miksi tämä ei olisi lobbausta?</i>
<i>yhtiö</i>	-	-	-	Kansalaisjärjestön tai minkään muun järjestön koko ei voi olla määrittelevä tekijä avoimuusrekisterissä. Kansalaisjärjestöjen keskeisiä tehtäviä on järjestelmällinen ja tavoitteellinen vaikuttaminen lainsäädäntöön. Useilla isoillakaan toimijoilla (yrityksillä) ei ole edes yhtä lobbaria, kun taas pienikin kansalaisjärjestö voi mobilisoida koko henkilökuntansa lobbaamaan jotain asiaa.
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Onko tämä rajaus vähän turhan velvoittava: "Lobbaukseen liittyvä toiminta on aina tavoitteellista, suunnitelmallista ja organisoitua toimintaan, jolla pyritään selkeästi vaikuttamaan lobbauksen kohteeseen" > Mitä jos joku yritys sanoo vain haluavansa dialogia ja vaihtaa ajatuksia virkamiehen kanssa, mikä on lobbauksessa tyypillistä. Olisi ehkä parempi ottaa huomioon laajemmin kaikki vuorovaikutus, joka liittyy valmisteilla olevaan lakihankkeeseen, asetukseen tai muuhun julkiseen päätöksentekoon.

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Vastaus: <i>Kiinnitin tähän samaan myös huomiota, erityisesti kohtaan "pyritään selkeästi vaikuttamaan". Lisäksi olisi ilmiön ymmärtämisen näkökulmasta oleellista käsittää lobbaus laajemmin kuin suoraksi yhteydenpidoksi. Nyt EU:n rekisterin uudessa esityksessä on kavennettu lobbauksen määritelmää, joka ohjaa ajattelemaan vain suoraan yhteydenpitoa lobbaamisena. Toivottavasti tässä kohtaa ei oteta EU:sta mallia.</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Oma lukunsa on sellainen ns. arvomaailmatason vaikuttamispyrkimys, joka ei kohdistu mihinkään täsmälliseen yksittäiseen valmistelussa olevaan hankkeeseen, vaan pyrkii työntämään lobbauksen kohteen ajattelua yleisemmin myönteiseksi lobbaajan intressejä kohtaan. Esimerkiksi nyt vaikkapa yleisen myönteisyyden ja ymmärtämyksen lisääminen vaikkapa yrittäjiä tai tiettyä teollisuudenalaa kohtaan.</i>
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Toisen kysymyksen teemaan liittyen oleellista on katetaan koko sykli valmistelusta päätöksentekoon ja toimeenpanoon.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Toisin tässä yhteydessä esille myös sen, että kaikilla kärkipoliitikoilla on avustajakuntansa, joka tapaa lobbareita ja sparraa esimiehiään ja sitä kautta osallistuu päätöksentekoon. Nämäkin tapaamiset pitäisi kirjata.

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Muutamia vaikuttamisnäkökulmia, jotka eivät tee asiasta helpompaa uuden lain kannalta. Lobbauksista tapahtuu politiikojen kannalta monissa eri tilanteissa, esim. torilla, kansalaistapahtumissa, tilaisuuksissa. Joissain tilanteissa on vaikea nähdä, onko kyse henkilön taustayhteisön tai henkilölle itselleen tärkeän asian vaikuttamisesta. En usko, että pystymme luomaan täysin aukotonta järjestelmää, johtuen siitä, että on myös tilanteita, joissa henkilön oma kansalaisena oleva tavoite on sama kuin hänen työnantajansa. Silloin ko henkilö ei koe tekevänsä varsinaisesti lobbausta, vaan kokee itsensä aktiiviseksi kansalaiseksi. Samoin vaikuttajilla voi olla useita rooleja ja vaikutettava itse voi olla vaikuttaja esim. yhdistys/yritys työntekijä voi olla puolueyhteisön jäsen hyvinkin vaikutusvaltaisilla paikoilla. Toisaalta poliitikko voi olla jonkin vaikuttamistyötä tekevät yhdistyksen päättävässä asemassa ja toimii samalla vaikuttajana kollegoihin päin.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Väittämä 2: Lobbauksen kohteiden määrittely tulisi tehdä harkiten ja välttää liian raskas raportointi. Alemman tason virkamiehet ja eduskunnassa toimivat avustajat tulisi rajata ulkopuolelle.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Väittämät 1 ja 3: Erytisen tärkeätä on saattaa avoimuusrekisterin piiriin sellainen julkiseen päätöksentekoon vaikuttaminen, jota toimija tekee joko omaan tai muiden lukuun tai nimissä, yleensä oma-aloitteisesti. Myös julkishallinnon toimijat pitää määritellä edunvalvojiksi silloin, kun nämä tai näiden edustajat pyrkivät valvomaan etujaan muissa kuin julkisen vallan käyttöön, luottamustoimen tai viran hoitoon tai muuhun julkisen palvelun tuottamiseen liittyvissä tehtävissä. Yksittäisten kansalaisten yhteydenpito päätöksentekijöihin on syytä rajata rekisterin ulkopuolelle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että kyse ei ole piilovaikuttamisesta jonkin taustatahon ohjauksessa. Toisaalta esim. yritystä ei pitäisi vaatia rekisteröitymään, mikäli yritykseen kytköksissä oleva henkilö edustaa käsillä olevassa asiassa ensisijaisesti organisaatiota, joka on jo rekisterissä. Lobbaamiseksi ei tulisi määritellä myöskään luonnollisen tai oikeushenkilön yhteydenpitoa viranomaiseen tai julkishallintoon sen käsiteltävänä olevassa kyseisen tahon omassa asiassa. Väittämä 2: Rekisterin luotettavuuden näkökulmasta on olennaista, että se kattaa kaikki lobbaamisen kohteet. Toisaalta on tärkeätä määritellä yksiselitteisesti, keitä pidetään lobbauksen kohteena olevina päätöksentekijöinä.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Vastaus: <i>Hyviä huomioita.</i>
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En toista [ylemmän kommentoijan] hyviä huomioita, mutta lisäisin, että on syytä ottaa huomioon milloin toimijalla on esimerkiksi nimenomaan suoria tai välillisiä taloudellisia intressejä asiaan yli muiden kysymysten, esim. luonnonsuojelun tai ihmisoikeuksien.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Päätöksentekoon voi vaikuttaa monilla tavoin: suoraan tai epäsuorasti, yksilöön tai joukkoon, yksin tai ryhmässä, lyhyellä tai pitkällä aikajänteellä, omasta aloitteesta tai toisten nimissä, omia tai yleisiä intressejä ajaen, eettisten arvojen tai vain taloudellisen hyödyn vuoksi. Toimisiko lobbauksen määrittely negaation kautta paremmin? Millaisissa päätöksentekoon vaikuttavissa asioissa on demokratian, luottamuksen ja ihmisoikeuksien vuoksi tärkeää tuoda esiin lähteet, joita asiassa on kuultu (reaktiivisesti = lobbaus?) tai (proaktiivisesti = tasapuolisuus?) ja jotka ovat vaikuttaneet päätökseen? Lobbaus tärkeä osa demokraattista päätöksentekoa, mutta vaikuttamiseen liittyvissä asioissa tarvitaan läpinäkyvyyttä kaikilla tasoilla. Peruslähtökohta tulee olla toiminta - lobbaus ei ole toimijan ominaisuus.
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	-	-	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>muu</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>kunta</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kunta</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	-	Jokseenkin eri mieltä	-	-
<i>yliopisto</i>	-	Täysin samaa mieltä	-	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>muu</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 1	Väittämä 2	Väittämä 3	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Lähtökohtana oltava, että lobbaus on oikein tehtynä täysin hyväksyttävää edunvalvonvatyötä, joka kuuluu demokratiaan, ja johon kaikilla tulee olla mahdollisuus tarvitessaan. Rekisteröintiä järjestettäessä tulee huolehtia siitä, että esim. sen monimutkaisuus ei käytännössä sulje pois vakiintumattomia edunvalvoja, jotka ovat liikkeellä vain esim. jonkin yksittäisen asian merkeissä. Muutenhan lobbaus käytännössä rajautuisi vakiintuneisiin edunvalvojiin kuten etujärjestöihin, suuryrityksiin, viestintätoimistoihin, asianajotoimistoihin yms. Päättäjiä tulee kannustaa tapaamaan edunvalvoja ja kansalaisyhteiskuntaa. Tapaamispäiväkirja veisi aivan väärään suuntaan korostaessaan kontrollointia, ja siksi sitä ei tule vaatia keneltäkään.
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	Kysymys viisi pakollisuudesta ja sanktioinnista: EU:n avoimuusrekisteri on toiminut hyvin käytännössä, koska tapaamisia ei ole saanut ilman rekisteröitymistä. Selvennyksistä kuitenkin käy ilmi, ettei samanlainen akkreditointijärjestelmä sovi Suomeen. Vaikkakin varmasti myös Suomessa tapaamispyyntöihin suostuttaessa voitaisiin pyytää avoimuusrekisteritunnusta. Ammattimaiseen lobbaamisen pakollisuus ja sanktiointikin on selkeää, kuitenkin jälleen määrittely on olennaista suhteessa satunnaiseen vaikuttamistyöhön.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin eri mieltä	Tapaamispäiväkirjat olisivat arvokas työväline avoimuuden lisäämiseksi.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Vastaus: <i>Olen samaa mieltä. Pelkkä rekisteri, jossa tietoa lobbareista, lobbauskohdeista, teemoista ja resursseista kertoo jo jotain ilmiöstä, mutta ei vielä avaa kansalaisille, tutkijoille tai journalisteille varsinaista vaikuttamista. Ohjeistuksena tulisi olla EU:n komission tapaan, että tavataan vain rekisteröityneitä lobbareita ja että ainakin tärkeimmissä tehtävissä olevien päätöksentekijöiden tapaamiset kirjataan (tässä komissiolla velvollisuus). Ne näkyvät myös nykyisellään listana rekisterin puolella.</i>
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	Vastaus: <i>Samaa mieltä tämän suhteen. Ennen komission kirjauksia EU:n rekisteri toi todella rajatusti lisäarvoa; kokonaisuus perustuu organisaatioiden omiin ilmoituksiin henkilömääristä, budjetista jne., mutta tosiasiallinen läpinäkyvyys käsittääkseni edellyttää juuri sen avaamista ketä tavataan ja missä asiassa.</i>
<i>edunvalvontatoimija</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-	Tapaamispäiväkirja edistäisi avoimuutta ja mahdollistaisi journalisteille kattavan kuvan luomisen vaikuttajaverkostoista. Tämä parantaisi tiedonvälistystä ja näin edesauttaisi sananvapauden toteutumista yhteiskunnassa.
<i>valtion viranomainen</i>	-	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ilmoittaminen ja seurata eivät voi olla pelkästään vapaaehtoisuuden varassa.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Kannatan yhtäältä sanktioita, koska ilman niitä rekisteristä tulee helposti rampa ankka. Tapaamispäiväkirjat voivat olla vapaaehtoisia, mutta suositeltavia.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Väittämät 4 ja 7 ovat nähdäkseni hieman ristiriidassa keskenään. Jos tavoite on saada rekisteröityä lobbaavien tahojen/lobbareiden resursseja, käytettäviä keinoja ja kohdetta, niin niillä tiedoilla ei käytännössä tee mitään, jollei siihen liity tietoa toteutuneista tapaamisista. Avoimuuden lisääminen ei mielestäni myöskään vaadi liiallista yksityiskohtaisuutta väitteen neljä osalta, vaan kirjaukset pitäisi pystyä tekemään mahdollisimman kevyesti, jotta ne eivät muodostu rajoitteeksi tai herätä jälkikäteen tulkintaerimielisyyksiä.
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	Lobbaukseen käytettyjen resurssien ilmoitusvaatimus ei palvele tarkoitusta. Pienessä maassa jo kilpailusyistä budjetit halutaan salata. Vaatimalla niiden julkistamista saadaan aikaan vain se, että rekisteriin ilmoitetaan harhaanjohtavia joko liioittelevia tai vähätteleviä tietoja ja näin saadaan avoimuuden sijaan lisää opasiteettia. Sanktioiden käytössä on syytä pitää mielessä, että kaikessa lobbauksessa pääasiallisen vastuunkantajan tulee olla lobbauksen kohde, sillä hän voi päättää siitä ottaako vastaan, julkaiseeko käydyt keskustelu ja ryhtyykö toimenpiteisiin.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Reunaehdot kuulostavat hyviltä. Sääntely (ja avoin hallinto) lisää luottamusta. On olennaista varmistaa tietojen laatu ja läpinäkyvyys sekä tietosuoja. Informointiin viitattiinkin jo aiemmissa kommentteissa. Ohjeistuksessa voidaan hyödyntää esimerkiksi yhteistä tiedon käytön suunnitelmaa tms.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Tietoa voisi kuitenkin olla tapaamisten määrästä.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Kohtaan 4 liittyen EU:sta kannattaa ottaa oppia siitä, että rekisterin ylläpitoon tarvitaan kunnolliset resurssit, jotta voidaan valvoa, että siellä oleva tieto on mahdollisimman oikeaa ja luotettavaa.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Liittyen kohtaan 5: on hyvä huomata, että EU:n rekisteri ei edelleenkään uudistuksen jälkeenkään laillisesti pakollinen, mutta se tulee olemaan sitä käytännössä (jos esitys menee läpi), kun eri instituutioiden tapaamisille ja pääsulle rakennuksiin asetetaan rekisteröintivelvoite. Suomessa parempi tehdä alusta asti pakollinen, se on selkeämpää.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Rekisteröinnin pakollisuus, sen valvonta ja annettavat sanktiot (joiden tulee olla julkisia mainehaitan uhan ylläpitämiseksi) pitävät huolta siitä, että rekisteri toisiaan toimii. Ilman näitä elementtejä lopputuloksena todennäköisesti on säännönmukaisesti kierretty järjestelmä, joka ei palvele tarkoitustaan. Rekisterin olisi syytä olla henkilörekisteri (so. sisältää myös henkilöiden nimet) ja tiedot olisi syytä olla saatavilla yksittäisen tapaamisen/yhteydenoton tarkkuudella. Toimittajalle tärkeät asiat ovat monesti yksityiskohdissa ja sitä varten rekisterissä tulee päästä konkretian tasolle, joka onnistuisi parhaiten tapaamispäiväkirjan avulla. Yksittäisiä lobbaustapahtumia tallentava rekisteri on tarpeen myös, jotta sen paikkansapitävyyttä olisi mahdollista edes pistokoemaisesti valvoa ulkopuolisenkin. Yksittäisten lobbarien ja lobattavien tunnistettavuus on keskeistä, jotta päästään kiinni pyörövi-ilmioon ja henkilöverkostoihin. Ilman tätä elementtiä GRECO:nkin huomioima liikkuminen julkisten ja yksitysten intressien välillä pysyy piilossa. Meillä on paljon esim. poliitikoita, jotka ovat hypänneet terveysfirmoihin ja kenraaleja, jotka ovat ryhtyneet hävittäjäfirmojen lobbareiksi. Selvä myös on, että tietojen on syytä olla ajantaisia. Käytetyt resurssit ovat myös tärkeä tieto, sillä se kuvaa toiminnan laajuutta.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin eri mieltä	Sinänsä ei välttämättä kannata korostaa, että ei tarkoitus rajoittaa lobbaamista, vaan että läpinäkyvyyden kautta pyritään nimeomaan vaikuttamaan lobbauksessa oleviin vinoumiin, kuten erilaisten "erityisintressien" muita vahvempaan asemaan (erityisintresseillä viittaa tässä sellaisiin toimijoihin, joiden etujoukot ovat rajoitetut). Tätä olisi hyvä korostaa esim. perusteluteksteissä.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Lainsäädäntöä ei kannata tässä vaiheessa yrittääkään tehdä liian yksityiskohtaiseksi tai kaikkiin kysymyksiin vastauksia tuovaksi. Evoluution myötä kehittäen, samalla vapaaehtoisesti toimien, jolloin myös löytyy ne parhaimmat toteuttamistavat. Tässä otan esimerkkinä Lääketeollisuus ry:n jäsenyritykset ovat sitoutuneet julkistamaan vuosittain taloudelliset tiedot, koskien terveydenhuollon ammattilaisten kanssa tehtävästä yhteistyöstä.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	pelottaa vähän, että "hallinnollinen taakka" vie kaikilta paljon aikaa eikä synnytä muuta kuin tyhjää dataa.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Kys. 4: rekisterin sisältämien tietojen yksityiskohtaisuuden tasossa on tasapainoiltava sen kanssa, että hallinnollista taakkaa ei tule aiheutua liikaa. Organisaatioiden henkilöstö ja rakenteet myös muuttuvat usein, joten liian yksityiskohtainen tieto vanhentuu. Päivitysvelvoite olisi kohtuullinen esim. vuoden välein, tai olennaisten muutosten tapahtuessa. Liian yksityiskohtaiset velvoitteet voivat johtaa myös harhaanjohtavaan tietoon.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Järjestelmän tulee olla helppokäyttöinen. Koska Suomi on tuhansien järjestöjen maa, potentiaalisia lobbaajia on merkittävästi enemmän kuin lobattavia ja lobbausta on erittäin vaikea määritellä kristallinkirkkaasti, lobbareihin kohdistettu sanktiointi ei ole toimiva ohjauskeino. Lobbauksen kohteeksi määriteltyjen henkilöiden voidaan olettaa ymmärtävän, mitä lobbaus on. Olisi selkeintä ja hallinnollisesti keveintä, että lobbauksen kohteiksi määritellyt tahot rekisteröisivät itse kontaktinsa lobbareiden kanssa.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Rekisteröitymisvelvoite ja varsinkin sanktiointi edellyttää ehdottomasti sitä, että lobbauksen määritelmä on selkeä ja tarkkarajainen. Tällaisen määritelmän löytäminen ei kuitenkaan tule olemaan helppoa. Mitä enemmän määritelmiin jää tulkinnanvaraa, sitä vaikeampaa sanktioiden oikeuttaminen on.

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Väittämä 4: Olennaista on, että rekisterissä ilmoitettavat tiedot tarjoavat riittävän tarkan kuvan lobbausta harjoittavista tahoista ja lobbauksen kohteista menemättä liian yksityiskohtaisiin tietoihin. Organisaatioiden osalta tulisi esim. olla riittävää ilmoittaa niiden nimissä lobbausta harjoittavien henkilöiden lukumäärä, ei nimiä. Raportoitavat tiedot on määriteltävä yksiselitteisesti ja tietojen päällekkäisyyttä on vältettävä. Väittämä 5: Merkittävä osa elinkeinoelämästä kannattaa ratkaisua, jossa rekisteröityminen perustuu EU-mallin tavoin kannustimiin, toisaalta pakollisuus on keino asettaa erityyppiset lobbarit tasaveroiseen asemaan. Jos velvoittavuus otetaan avoimuusrekisterin lähtökohdaksi, pitää velvollisuuden olemassaolon ja sen sisällön olla tarkasti määritelty ja sanktioiden olla oikeasuhtaisia, ja niistä on tiedotettava tehokkaasti. On vältettävä sanktioimasta sellaisia tahoja, jotka eivät ymmärrä toimivansa lobbarina (vrt. avovastaus väittämiin 1-3). Väittämä 7: Avoimuusrekisteri on erotettava ajatuksellisesti tapaamispäiväkirjasta, kuten tässä on tehty. Tapaamispäiväkirja on päätöksentekijän eli lobattavan ylläpitämä, eikä siksi kuulu avoimuusrekisterisääntelyn piiriin.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Vastaus: <i>Nimien julkaisu (tai ainakin tallentaminen niin, että median on mahdollisuus päästä niihin käsiksi) on perusteltua esim. pyöröovi-ilmion valvomiseksi.</i>

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontatoimija</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Avoimuusrekisterivalmistelun lobbausmääritelmässä rajataan ei-ammattimaisia toimijoita rekisterin ulkopuolelle, tarkoituksena varmistaa ettei ruohonjuuritason kansalaistoiminta hankaloidu. Määritelmien tulisi olla tarpeeksi selvärajaisia, jotta ongelmakohtilta vältytään. Tämä tulee mielestäni erityisesti kysymykseen siinä vaiheessa, kun rekisterin laajentaminen alue- ja paikallistasolle tulee ajankohtaiseksi. Pohdin myös onko avoimuusrekisterin olemassa ololla ja siihen liittyvillä sanktioilla/velvoitteilla vaikutusta siihen, millaista toimintaa voidaan julkisin varoin rahoittaa.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	-	-	-	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>muu</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	-	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>muu</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 4	Väittämä 5	Väittämä 6	Väittämä 7	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Suora yhteys (joko edunvalvoja itse tai hänen edustajansa) lobbauksen kohteeseen on ratkaiseva kriteeri. Esiintyminen mediassa, somessa tai muilla julkisilla foorumeilla ei ole varsinaista lobbauksista vaan vaikkapa julkista vaikuttajaviestintää. Se kohdistuu median yleisöön, josta toki voi tulla vaikutusta päättäjään, mutta varsinaista lobbauksista se ei ole.
<i>yhtiö</i>	-	-	-	Täysin samaa mieltä	Kysymys 10: välillisen toimijankin tai konsortion kautta vaikuttaminen on suoraa vaikuttamista ja raja on mielestäni asiallinen. Lobbauksen tukena käytetään usein mediaa ja julkisuutta, mutta suoraa yhteyttä se ei muodosta ja vaikuttamisen määrittely olisi jälleen haastavaa rajata.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>[Olet] tässä hyvin oikeassa. Media ja julkisuus on tullut merkittäväksi osaksi lobbauksista sitä mukaan, kun viestintäkanavat ovat kehittyneet 2000-luvulla. Epäsuorien menetelmien käyttö lobbauksissa tietenkin tulee rajata suoran vaikuttamisen ulkopuolelle, eikä epäsuoraa vaikutustyötä tekeviä tai epäsuoria kanavia käyttäviä voida sisällyttää lobbausrekisteriin. Lobbausrekisteri kyllä sinällään toimisi tietolähteenä esimerkiksi toimittajille, jotka voisivat sitä kautta tarkistaa, onko heihin juttuaiheilla yhteyttä ottava taho rekisteröitynyt lobbariksi.</i>

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>valtion viranomainen</i>	-	-	-	-	Vastaus: Tästä keskusteltiin paljon myös työryhmässä. Välillistä, mm. media, vaikuttamista varmasti tehdään, mutta sen sisällyttäminen osaksi sääntelyä ja siinä olevaa lobbauksen määritelmää on vaikeaa sääntelyn täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen näkökulmasta. Ts. rekisteröintivelvoitetta ei voida määritellä riittäväällä tarkkuudella välillisen vaikuttamisen osalta, jotta sääntely voisi olla pakottavaa ja sanktioitua. Samalla kuitenkin on ilmeistä, kuten viittaatte, että välillistä vaikuttamista hyödynnetään suoran vaikuttamisen rinnalla. Asia voitaisiin kääntää toisinpäin, olisiko jossain tilanteessa suoran vaikuttamisen takia rekisteröitymään joutuvalla taholla halua/tarvetta kertoa myös tästä välillisestä vaikuttamisesta?
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Vastaus: Jos kirjoittaa HS:n pääkirjoituksen, lienee aika vaikutusvaltainen lobbari
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	Vastaus: Jos rekisterin keskeinen tarkoitus on lisätä läpinäkyvyyttä, voidaan kai arvioida, että median käyttö tulee näkyväksi jo ilman rekisteriä?
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Epäsuora vaikuttaminen on erittäin merkittävä osa lobbaamista ja sen rajaaminen ulkopuolelle mielestäni ongelmallista, vaikka myönnän määrittelyn haasteet. Mielestäni lisäksi lobbaamiseksi tulisi määritellä kaikki vaikuttamaan pyrkivä yhteydenpito, riippumatta tuloksesta.

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Vastaus: <i>Samaa mieltä. Suoran lobbaamisen ulkopuolelle jäisi siis esimerkiksi lobbaukseen suunnatut kampanjat, joissa ei tapaamisia tai suoria kampanja suunnittelijan yhtedenottoja päätöksentekijöihin tai konsulttien tekemä lobbauksen taustatyö ja muotoilu, jos konsultti itse ei tapaa päättäjää? Tällöin rekisterin ulkopuolelle jää melko paljon lobbaamiseksi ainakin tutkimuksessa määriteltyä toimintaa.</i>
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Kohta 10:Tässä tärkeätä että suoran lobbaajan pitää ilmoittaa myös mahdollinen toimeksiantajansa eli kolmas osapuoli!

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Kohta 9 on hyvin tärkeä. Kohdassa 8: tietenkin lobbaaminen voi tapahtua sekä virallista että epävirallista kanavaa pitkin, ja kutsuttu asiantuntija voi lobata, mutta tästä tulee vaikutelma, että kutsuttujen asiantuntijoiden pitäisi siksi kirjautua rekisteriin. Pidän tätä epäolennaisena, koska rekisterin tarkoitus on kerätä lobbaamisesta uutta tietoa ja kuten perusteluissa sanotaan, viralliset kuulemiset yleensä dokumentoidaan jo. Pidän sitä myös haitallisena, koska moni asiantuntija voi jättää tulematta kuulemiseen, jos hänen on sen takia on rekisteröidyttävä lobbariksi. Kohdassa 10 on tärkeää, että asiakkaan tiedot raportoidaan. Minua häiritsee sanan "vaikuttaminen" käyttö. Tarkoittaako "vaikuttaminen" kohdan 10 perustelujen perusteella "yhteydenpitoa": "Suoralla vaikuttamisella tarkoitetaan sitä, että lobbaajan ja lobattavan kohteen välillä syntyy suora yhteys, joka on selvästi määriteltävissä ja todennettavissa"? Tässä ei ole muualla ollut vaikuttamisen määritelmää, ja tämä määritelmä on myös kohdan 11 kannalta tärkeä. Jos vaikuttaminen tarkoittaa yhteydenpitoa koskien julkista päätöstä, sen valmistelua tai toimeenpanoa, johon yhteydenoton kohde voi vaikuttaa, olen täysin samaa mieltä kohdasta 11. Jos vaikuttamista käytetään sanan standardimerkityksessä tarkoittamaan, että yhteydenpidolla myös on toivottu vaikutus kohteen toimintaan, olen kohdasta 11 täysin eri mieltä. Vaikutuksen syntymisen osoittaminen juridisesti ei ole sen helpompaa vaikuttamispyrkimyksen ja siitä seuraa vastaavia juridisia ongelmia. Vaikutuksen syntyminen ei myöskään riipu lobbarista joka kuitenkin

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
					tässä tapauksessa on se taho, joka rekisteröityy. Mistä lobbari tietää, onko hän onnistunut vaikuttamaan päättäjään ja siten pitääkö hänen rekisteröityä? Lisäksi onnistuminen voi selvittää vasta vuosien kuluttua, mikä haittaa myös rekisterin pitämistä ajan tasalla.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Vastaus: <i>Lobbauksen läpinäkyvyyden näkökulmasta asiantuntijakuulemiset olisi hyvä nähdä osana lobbausta ja käyttäjän tulisi ne rekisteristä tavalla tai toisella nähdä. Euroopan parlamentin kuulemisissa ehtona on rekisteröityminen, onko tiedossa, että tämä olisi ehkäissyt asiantuntijoiden saapumista kuultavaksi? Asian voisi mahdollisesti ratkaista niin, että jonkin ryhmän intressiä/kantaa kuulemisessa edustava taho olisi rekisteröintivelvollinen ja yksilönä (jonkin tietyn teeman asiantuntijana) ei?</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Vastaus: <i>Kuultavia asiantuntijoita ei tarvinne merkata samaan rekisteriin palkattujen lobbareiden kanssa. On eri asia olla tunnustettu asiantuntija kuin vain ns. työn puolesta ajaa jotakin asiaa.</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Konsulttilobbaajien käyttö tulisi lukea mukaan rekisterin alaiseksi toiminnaksi. Viestintätoimistoissa on paljon entisiä poliitikkoja ja virkamiehiä, joille avautuisi mahdollisuus suoraan vaikuttamiseen ja heitä voitaisiin käyttää välikätenä, jonka taakse lobbaaja piiloutuu. Samalla syntyisi rahakas markkina näille toimistoille, joita voisivat taas käyttää vain ne, joilla on niihin varaa. Eli asiakassuhde konsultin ja lobbaajan välillä tekee konsultilta lobbaajan. Rekisteevelvoite tulisi sisältää myös pyrkimyksen vaikuttamiseen. Sanamuoto on huono, jos se luetaan pois ja vain varsinainen vaikuttaminen mukaan. Silloin voi tulkita niin, että vain ne, joiden intressit näkyvät lopullisessa päätöksessä, ovat vaikuttaneet.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Jaan tässä [alkuperäisen kommentoijan] näkemyksen. Hyvin moni entinen poliitikko tai virkamies jatkaa poliittista vaikuttamistaan konsulttina, koska heidän osaamiselle ja verkostoille on paljon kysyntää.</i>
<i>yliopisto</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Vastaus: <i>Toisaalta tämänhetkisessä ehdotuksessa olisi siis konsultin velvollisuus kertoa, ketä on edustanut, eli konsultin palkannut lobbaaja käsittääkseni näkyisi rekisterissä mutta hänen ei tarvitsisi itse rekisteröityä.</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Vastaus: <i>Samaa mieltä [alkuperäisen kommentin esittäjän] kanssa. Tässä on vaarana rajata liian paljon toimintaa rekisteröinnin ulkopuolelle.</i>
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Vastaus: <i>Konsulttilobbajat ovat varmaan erittäin vaikutusvaltainen ryhmä tässä verrattuna esimerkiksi toritapammisten rekisteröintiin, heidät täytyy saada mukaan</i>
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	Vastaus: <i>Tämä kysymys on tärkeää sitoa lobbauksen määritelmään. Valtaosa konsulttien tekemästä työstä on yksisuuntaista; selvitetään missä prosessi menee tai järjestetään tapaamisia asiakkaalle. Nämä yhteydenotot eivät sisällä "vaikuttamisyriytyksiä". Se, mikä on vähäistä, on malli, jossa konsulttilobbari itseasiassa lobbaa suhteessa päätöksentekijään. Jälkimmäisen on kuuluttava rekisterin piiriin.</i>

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>kansalaisjärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ajatuksena kuulostaa oikeansuuntaiselta, että viralliset kuulemiset ja ryhmätyöskentelyyn osallistuminen näkyisi rekisterissä jotenkin. Se on julkisuudelle olennainen tieto, ja siksi pitäisin hyvänä, jos rekisteriä selatessa huomaisi, jos taho on ollut virallisestikin kuultavana asiassa, jossa on harjoittanut myös virallisen osuuden ulkopuolista yhteydenpitoa. Onnistuisiko tämä jotenkin rekistereitä tms yhdistelemällä? Media- ja paikkaneutraalius on olennainen huomio. Tapaamisia tai muuta yhteydenpitoa ei voi sitoa vain johonkin paikkaan (eduskuntatapaamiset, virastotapaamiset), vaan kaikki tapaamiset olisi ilmoitettava, tavattiin sitten Eduskuntatalossa, puistonpenkillä tai kahvilassa. Sama asia koskee tosiaan käytettyä mediaa, sillä ei liene väliä, onko yhteydenpito tapahtunut puheluin tai jollain muulla sovelluksella. Jälleen kerran: porsaanreikiä on turha jättää. Konsulttilobbaajaa käytettäessä on tosiaan välttämätöntä, että tämä ilmoittaa tiedot asiakkaastaan ja käsitellystä asiasta. Itsekin hämmästelin sanaa vaikuttaminen, sillä nähdäkseni rekisterin tulisi seurata lobbaajien harjoittamaa yhteydenpitoa johonkin asiaan liittyen. Se on sitten myöhempää tulkintaa, onko yhteydenpidolla jotain vaikutusta ollut. Näin jää vähemmän epäselvyyksiä.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Kys. 9: Medianeutraali tapa on hyvä lähtökohta, mutta voi johtaa rajanvetojen vaikeuteen mm. somekanavia käytettäessä.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Suoran ja välillisen lobbaamisen erottaminen toisistaan voi olla hankalaa. Vain välittömään lobbaamisen keskittyminen saattaa luoda markkinat lobaamisen piilottamiselle välikäsien taakse. Välillinen lobbaaminen voi olla vaikutuksiltaan aivan yhtä painavaa ja jopa painavampaakin kuin välitön. Tässä piilee riski siitä, että avoimuusrekisteri tosiasiallisesti tekeekin lobbaamisesta vähemmän läpinäkyvää.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Vaikuttamisen ja vaikuttamispyrkimyksen erottaminen toisistaan voi mennä erittäin vaikeaksi. Lainsäädännöllisen jalanjäljen täydelliseksi ja ns. objektiiviseksi selvittämiseksi meidän olisi päästävä tekemään päätöksentekoprosessille täydellinen ruumiinavaus sekä päästävä päätöksentekijöiden pään sisään katsomaan, mille kaikille vaikuttimille he päätöksensä perustivat. Tämä on tietysti mahdotonta. Todella taitava lobbaus lisäksi on sellaista, ettei siitä välttämättä edes jää jälkiä. Päätöksentekijä saattaa myös hahmottaa oman toimintansa niin, että lobbaajan tarjoamasta ratkaisumallista tuli kriittisen pohdinnan jälkeen osa hänen omaa ajatteluaan, ts. hän harkittuaan on asiasta aidosti samaa mieltä ilman, että hän katsoisi lobbaajan vaikuttamisen saaneen tämän aikaiseksi. Vaikka lopputulos on lobbaajan tavoittelema, päätöksentekijä katsoo pitäneensä ratkaisuvallan itsellään ja toimineensa itsenäisesti. Näitä pohdittaessa ajaututaan lopulta aika monimutkaisiin pohdintoihin ajattelun ja valintojen tekemisen psykologisista prosesseista.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Väittämä 8: On harkittava, voidaanko rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle jättää tilanteet, joissa kysymys on yksittäiseen kuulemiseen osallistumisesta ilman, että kyse olisi säännöllisestä ja suunnitelmallisesta lobbaamisesta. Yksittäistapauksiin sovellettuna velvoite voi vähentää mm. yritysten ja muiden sidosryhmien halukkuutta osallistua julkiseen päätöksentekoon (hallinnollinen taakka). Väittämät 9 ja 10: Rekisteristä perusteltua tehdä medianeutraali, mutta rajanvetoon on kiinnitettävä huomiota: yhtäältä kansalaisten, yritysten ja organisaatioiden spontaanit ulostulot mediassa eivät useinkaan perustu ajatukseen suorasta vaikuttamisesta, toisaalta erilaiset julkisuuskampanjat perustuvat. Samalla rekisteri on syytä rajata suoraan vaikuttamiseen yllä kerrotuista syistä. Rekisterin täytyy kattaa ns. konsulttilobbaajat, jotta erilaiset toimijat ovat samalla viivalla lobbauksen läpinäkyvyyden suhteen. Väittämä 11: Väittämä on muotoiltu monitulkintaisesti. Jos ja kun lähtökohdaksi otetaan lobbaamisen toiminnallinen määritelmä (väittämä 3), vaikuttamisen pyrkimyksiä ja sen todellista vaikuttavuutta on vaikea erottaa toisistaan. Suoraan vaikuttamiseen tähtäävien toimenpiteiden tulisi olla rekisteröintivelvollisuuden piirissä riippumatta näiden tehokkuudesta ("toiminta jää ohueksi tai epäselväksi")
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Väittämään 11 kommentti: Vaikuttamisen pyrkimyksiä ja sen todellista vaikuttavuutta on vaikea erottaa toisistaan.

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Väittämä 11: Vaikuttamista tapahtuu, kun pyrkimyksellä on haluttu vaikutus. Pyrkimystä ja todellista vaikuttavuutta on vaikea, jollei mahdoton erottaa, varsinkin juridisesti.
<i>edunvalvontatoimija</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Kaikissa kohdissa on mielestäni keskeistä vaikuttamisen selkeä määrittely - mitä rajataan sen ulkopuolelle?
<i>yhtiö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jos oikein tarkkoja ollaan sen suhteen mitä avoimuusrekisterillä haetaan, eikä lopulta olennaista ole se, minkä lobbauksen kohde on nähnyt vaikuttaneen asiaan. Päätöksentekijän vastuulla on kertoa ketä on kuullut proaktiivisesti ja reaktiivisesti ja millä on ollut vaikutusta päätökseen - eli perustelut.
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	-	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Täysin eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>muu</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontatoimija</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	-	-	-	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	-	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>muu</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 8	Väittämä 9	Väittämä 10	Väittämä 11	Kommentit ("Vastaus" merkitsee vastausta edeltävään kommenttiin)
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi   **Väittämä 12**   **Väittämä 13**   **Väittämä 14**   **Väittämä 15**   **Väittämä 16**   **Kommentit** ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)

<i>yhtiö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Lobbaamisen konsultointi ja itse lobbaaminen on hyvä erottaa toisistaan. Jälkimmäinen on merkittävämpää avoimuuden kannalta. Sitä on myös helpompi valvoa. Puolueet ovat jo nykyään hyvin pienen sisäpiirin puuhailua. Tuota kehitystä ei pitäisi ainakaan entisestään lainsäädännöllä salamyhkäistää.
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Lobbauksen taustatyön määrittely on venyvä. Tarkoitus ei kai ole katsoa esim. esiintymisvalmennusta tai yleistä tiedotustoimintaa lobbaukseksi, vaikka sekin osaltaan vahvistaisi edunvalvojan viestintäkykyä po. asiassakin. Selvempää pitäytyä suoraan tai edustajan välityksellä tehtyyn vaikuttamiseen. Hyvä, että sääteily ei koske vain eduskuntaa. Olennaisempahan edunvalvojalle on saada näkemyksensä esiin valmistelutyössä kuin pyrkiä vaikuttamaan enemmistöhallituksen esitykseen eduskunnassa.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	-	Kysymys 16: koska kysymykset 12-15 rajaavat pois alue- ja kuntahallinnon yleisimmät avoimuusrekisterin kannalta haasteelliset tulkintatapaukset, alue- ja kuntatason ulottuminen avoimuusrekisterin pariin olisi perusteltua merkittävien taloudellisten intressien tullessa kyseeseen myös tällä tasolla. Myös osa kansainvälisistä avoimuusrekisteritarpeista on käynnistynyt nimenomaan alueellisen vaikuttamisen sääntelytarpeesta sekä läpinäkyvyydestä.
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Kuntatason lobbaaminen pitäisi jossakin vaiheessa saada mukaan avoimuusrekisteriin. Onko jo suunnitteilla?
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Minun mielestäni puolueiden jäsenjärjestöjen kategorinen rajaaminen ulkopuolelle on tässä vaiheessa ongelmallista.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Kohta 16: ymmärrän perustelut, mutta sitä rekisteriä tarvittaneen eniten juuri paikallistasolla. Rekisterin laajentamista pitäisi ainakin suunnitella. Kohta 13: tässä on oltava selvä raja, joka jättää rekisterin ulkopuolelle vain kaikkein pienimmät toimijat.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Vastaus: <i>Samaa mieltä.</i>

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Alkuvaiheessa rekisterin rajaaminen on ihan perusteltua, mutta toiminnan vakiintuessa myös alueellinen vaikuttaminen on syytä ottaa mukaan.
<i>yhtiö</i>	-	-	-	-	-	Kunnallisten päättäjien jättäminen rekisterin ulkopuolelle on kestäväntöntä. Kaikki kansanedustajat ovat myös kunnallisia ja maakunnallisia päättäjiä ja joutuvat eriarvoiseen asemaan muihin valtuutettuihin nähden tai sitten näin luodaan takaportti rekisteröimättömälle lobbaukselle. Kattavan rekisterin luominen on vaikeaa, mutta jättämällä valtuutetut sen ulkopuolelle, luodaan toimimaton rekisteri.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	On hyvä, jos vaikuttamisen ketjuja pystytään tunnistamaan. Esimerkiksi tietosuojassa henkilötietojen käsittelysopimukset auttavat hahmottamaan alihankintaa ja tietojen luovuttamista edelleen. Ajattelen, että mahdollisten konsulttitoimistojen (roolin) tunnistaminen auttaisi myös lobbausrekisterissä tunnistamaan vaikuttamisen mahdollisuuksia ja toimintaa.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>kansalaisjärjestö</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Taustalla toimivia konsultteja koskevat tiedot ovat siinä mielessä olennaisia, että myös sinne voi pyöröovi-ilmiön kautta falskata tietoa ja osaamista, jota käyttämällä lobbaaja voi edistää asiaansa. Se tekisi järjestelmästä läpinäkyvämmän ja jälleen antaisi kuvaa käytettyjen resurssien suuruusluokasta. Avoimuusrekisteri ei saa rajautua valtakunnanpolitiikkaan, kuten korkean kansanedustajien kaltaisiin korkean tason poliitikkoihin. Rekisteröinti vietävä myös paikalliselle tasolle. Kuntapolitiikassa on paljon vaikkapa maankäyttöön liittyviä kysymyksiä, joissa liikkuvat isot rahat ja joissa voi olla suuria eturistiriitoja. Rekisterin vieminen paikallistasolle pitäisi aloittaa mahdollisimman pian.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Kohta "joitakin ei-ammattimaisia lobbaajia jätetään rekisterin ulkopuolelle" sisältää suuren riskin siitä, että väärin toteutettuna kirjaus jättää todella merkittäviä lobbaajia ulkopuolelle. Esim. yksityiset yritykset eivät usein koe olevansa millään tavalla ammattilaisia vaikuttamistoiminnassaan - ihan aidosti - mutta niillä voi olla erittäin suuri merkitys esimerkiksi oman alansa säätelyyn (ja yleisemminkin). Etenkin suuret yritykset ovat lähes aina myös poliittisia toimijoita, ja tutkimusten mukaan niiden poliittiset aktiviteetit voivat esimerkiksi vähentää kilpailua, josta haittaa yhteiskunnalle.
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Vastaus: <i>Viimeisellä lauseella viitataan siihen, että firmojen poliittiset aktiviteetit voivat olla yhteiskunnan tasolla myös haitallisia, jos osallistuminen on vinoutunutta. Tämä siksi, että voivat pyrkiä esim. rajoittamaan tervettäkin kilpailua sääntelyn kautta tms.</i>

organisaatiotyyppi	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Vanhan kuntapolitiikon kommenttina tässä: kuntatasolla tapahtuu konkreettisempaa vaikuttamistyötä mm. kaavoitusasiat jne. (vaihtelua hyvinkin paljon toimialoittain). Kunnallinen taso pitäisi olla mukana. Ongelma lienee tässä, että toimijoiden määrä kasvaa rekisterin näkökulmasta ja toimijat voivat olla valtakunnan tason isoista yrityksistä pieniin yrityksiin.
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Kunnallinen lobbausrekisteri pitäisi saada aikaan tämän valtakunnan tason asiointirekisterin jälkeen, ehdottomasti!</i>
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Vastaus: <i>kunta ja kuntayhtymä ovat tärkeitä vallankäyttäjiä jotka saatava mukaan</i>
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Kuten [edellinen kommentoija] tuossa sanoo, kunnallinen lobbaus se vasta onkin konkreettista. Valtiolliset toimijat voivat nyt olla aloittajina, mutta kunnat pitäisi saada mukaan
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Kys. 13: yrityksen koko voi olla riittämätön kriteeri. Monet yritykset kuuluvat edunvalvontajärjestöön, jonka kautta vaikuttaminen lähes aina tapahtuu. Satunnaisen suoran yhteydenoton tällaiseen järjestöön kuuluvan yrityksen toimesta ei vielä tarvitsisi laukaista omaa rekisteröintivelvoitetta.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)

						Tästä olisi erotettava suunnitelmallinen ja jatkuva oma suora vaikuttaminen.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Väittämä 12: Myös vaikuttajaviestintätoimistot täytyy ottaa sääntelyn piiriin, jotta erilaiset toimijat ovat samalla viivalla lobbauksen läpinäkyvyyden suhteen, vaikka toiminnan luonnetta täsmennettäisiin rekisteritiedoissa. Asianajotoimistojen osalta rekisteröintivelvollisuus olisi rajattava siten, ettei asianajajan ja asiakkaan välisen salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja täydy viedä rekisteriin tai muutoin paljastaa. Väittämä 13: Kokoa olennaisempaa on toiminnan tavoitteellisuus. Pienten toimijoiden rajaaminen sääntelyn ulkopuolelle voi olla perusteltua vain erityisissä poikkeustapauksissa, kun kyse on satunnaisesta, ei-ammattimaisesta lobbauksesta. Ks. myös väittämän 8 osalta esitetyt kommentit. Väittämä 14: Puolueiden sisäinen toiminta on perusteltua jättää sääntelyn ulkopuolelle. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli siitä, etteivät puolueen jäsenet pääse edistämään muita kuin puoluepoliittisia, esimerkiksi muuhun yritys- tai yhdistystoimintaan liittyviä intressejään kaksoisroolinsa turvin ilman rekisteröintivelvollisuutta. Väittämä 16: Vaikka

organisaatiotyyppi   **Väittämä 12**   **Väittämä 13**   **Väittämä 14**   **Väittämä 15**   **Väittämä 16**   **Kommentit** ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)

						elinkeinoelämä pitää tärkeänä, että myös alueellinen ja kunnallinen vaikuttamistoiminta tuodaan sääntelyn piiriin, kannattaa liikkeelle lähteä valtionhallinnon keskeisistä toimijoista ja laajentaa rekisteriä, kun sen toimivuudesta on karttunut kokemuksia. Alkuvaiheessa on punnittava yhtäältä kustannusten ja hallinnollisen taakan minimointiin ja toisaalta laajaan avoimuuteen liittyviä hyötyjä, jotta avoimuusrekisteri täyttää tarkoituksensa ja toimii tehokkaasti ja vaikuttavasti.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: Väittämä 12: <i>Pidän henk koht melko selvänä, että vaikuttajaviestintätoimistot sisällytetään rekisteriin ja niiden on rekisteröidyttävä. Avaisitko, miksi asianajotoimistoille pitäisi luoda erioikeuksia / muita toimijoita lievempää sääntelyä vedoten esimerkiksi toimeksiantajan ja toteuttajan väliseen salassapito- ja vaitiolovelvollisuuteen?</i>
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Vastaus: <i>Asianajotoimistoille ei suinkaan pidä luoda erioikeuksia lobbaamisen suhteen, vaikka näin on osin käynyt EU-rekisterin kohdalla. Sen sijaan näen, että avoimuusrekisterin kannalta haastavia voivat olla tilanteet, joissa AA avustaa asiakasta sekä lobbaamisessa että "perinteisissä" asianajotehtävissä. Itselläni ei ole valmista vastausta siihen, miten lainsäädäntö pitäisi muotoilla sen varmistamiseksi, ettei asianajotoimiston täydy raportoida sellaisia vaikkapa asiakassuhdetta koskevia tietoja, jotka vaarantavat AA:n ja asiakkaan välisen luottamuksellisen yhteydenpidon (muussa kuin lobattavassa asiassa).</i>

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Kiitos. Olen pitkälti samoilla linjoilla. Pohdin asiaa mm. siksi, että hankevalmisteluasiakirjojen mukaan ko organisaatio pyysi päästä osaksi valmistelua hankkeen jo käynnistettyä (jälkikäteen) ja on jättänyt aiheesta muistionkin. Sitä ei kuitenkaan ole missään saatavilla, jotta toimijajoukon x, y tai z positioita ja perusteluja pystyisi faktisesti arvioimaan. Samaan aikaan "me muut" enempi vähempi avoimesti avaamme näitä positioitamme, joka lienee hankkeen tarkoituskin (läpinäkyvyyden lisääminen).</i>
<i>valtion viranomainen</i>	-	-	-	-	-	Vastaus: <i>Muistio on nyt saatavilla avoimuusrekisterihankkeen sivuilla. Se oli epähuomiossa jäänyt lisäämättä aiemmin.</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Maakunta- ja kuntatasolla on varsinkin rakentamisen alalla erittäin suuria taloudellisia intressejä ja myös vahvat osin epäasiallisenkin vaikuttamisen perinteet. Tätäkin pitäisi säädellä, mutta ehkä ei kannata koettaa haukata koko kakkua heti ensimmäisellä yrityksellä. Valtakunnan tason säätely tuottaa arvokasta informaatiota, jota voidaan sitten soveltaa alemman tason säätelyyn.

organisaatiotyyppi   **Väittämä 12**   **Väittämä 13**   **Väittämä 14**   **Väittämä 15**   **Väittämä 16**   **Kommentit** ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)

<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Puolueiden sisäiseen yhteydenpitoon puuttuminen olisi ongelmallista, mutta sen jättäminen ulkopuolelle avaa taas tuollaisia postikonttoriskenaarioita siitä, että puolueittain käyttämällä jokin puolueen ulkopuolinen toimija voisi saada piilotetuksi oman vaikuttamispyrkimyksensä.
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Vastaus: <i>Onko tämä kuitenkin enemmän teoreettinen mahdollisuus ja ongelma? Puolueen linjaan ei lobbaustahot juurikaan pysty vaikuttamaan, ehkä sitten enemmänkin yksittäisen kansanedustajan mielipiteeseen. Näkisin tämän kuitenkin käytännön kannalta vähäisenä mahdollisuutena.</i>
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Pitää jotenkin voida rajata, mikä on oikeasti välttämätöntä eikä vain toimijan itsensä näkökulmasta välttämätöntä edunajamista.

<i>organisaatiotyyppi</i>	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Väittämä 12:Asianajajan tehtävänä on parhaan kykynsä mukaan valvoa asiakkaansa etua ja oikeutta. Asianajajien tehtävät liittyvät erityisesti asiakkaan avustamiseen oikeudenkäynnissä, neuvontaan oikeudenkäyntien välttämiseksi sekä muuhun oikeudelliseen neuvontaan. Asianajaja ei voi omassa roolissaan vaikuttaa siihen, millaisia johtopäätöksiä asiakas aikoo omassa toiminnassaan oikeudellisen neuvonnan johdosta tehdä, vaan asiakas tekee itse omat päätöksensä. Asianajaja ei käytännössä pystyisi erottamaan omassa toiminnassaan sitä, milloin asiakas aikoo käyttää oikeudellista neuvontaa sisäisen toimintansa käyttöön ja milloin taas käyttäisi oikeudellisia neuvoja lobbaustyönsä tukena. Asianajajalla on Asianajajalaista tuleva salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä oikeudenkäymiskaaren mukainen todistamiskielto. On todennäköistä, että asianajaja ei voisi raportoida merkittävässä osassa tilanteista mitään rekisteriin salassapito- ja vaitiolovelvollisuudestaan johtuen. Tämän vuoksi olisi perusteltua rajata asianajajat pois avoimuusrekisterin soveltamisalasta.

organisaatiotyyppi	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Väittämä 13: Koko ei voi olla määrittävä itsessään. Myös pienet toimijat voivat olla erittäin ammattitaitoisia ja vaikuttavia.
<i>yhtiö</i>	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Empiirisen kokemuksen mukaan suurimmat haasteet ovat kunnissa, joissa on laajempi ongelma. Vakavampi systeeminen ongelma kunnissa ei tosin ratkea avoimuusrekisterillä vaan isommalla puuttumisella jäävyteen.
<i>edunvalvontatoimija</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jo nyt ja erityisesti siinä vaiheessa, kun sääntelyä lähdetään mahdollisesti ulottamaan alue-/kuntatasolle, on syytä tarkastalle laaja-alaisesti vaikutuksia kansalaistoimintaan. Lisäksi ruohonjuuritason kansalaistoiminnan käsitettä on syytä avata - tarkoitetaanko sillä vain neljättä sektoria vai myös kolmatta?
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>yhtiö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	-	Täysin samaa mieltä	-	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>muu</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontatoimija</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi	Väittämä 12	Väittämä 13	Väittämä 14	Väittämä 15	Väittämä 16	Kommentit ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)
<i>kunta</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>yliopisto</i>	Täysin samaa mieltä	-	-	Täysin samaa mieltä	-	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-
<i>muu</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>valtion viranomainen</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	-
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin eri mieltä	-
<i>kansalaisjärjestö</i>	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	-

organisaatiotyyppi **Väittämä 12** **Väittämä 13** **Väittämä 14** **Väittämä 15** **Väittämä 16** **Kommentit** ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)

<i>yhtiö</i>	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	-

organisaatiotyyppi Kommentit (“Vastaus” on vastaus edeltävään kommenttiin)

yhtiö	Tämä hanke on alalle enemmän mahdollisuus kuin rasite. Hyvä!
kunta	Onko avoimuusrekisteriin ilmoittautuminen pääsääntöisesti lobbaustahon oman aktiivisuuden varassa? Missä määrin lobattava taho on velvollinen ilmoittamaan häneen kohdistuvia yhteydenottoja ja niiden taustalla toimivia tahoja avoimuusrekisteriin?
valtion viranomainen	Vastaus: <i>Toimeksiannon mukaisesti rekisteröitymisvelvoite koskisi lobbaajaa, jonka vastuulle jäisi, mahdollisen sanktion uhalla (reunaehto 5), rekisteröityminen. Lobattavalle taholle ei lähtökohtaisesti ole ajateltu ilmoitusvelvollisuutta (reunaehto 7), vaan velvoite koskisi ainoastaan lobbaajaa. Toki on hyvä keskustella, missä määrin lobattaville toimijoille voitaisiin kohdistaa velvoitteita, joiden avulla voitaisiin lisätä lobbaukseen liittyvää läpinäkyvyyttä. Hankkeen toimeksiannossa mainitaan muun muassa lainsäädännöllisen jalanjäljen vahvistamisen pohtiminen. Käytännössä tämä tarkoittaisi jonkinlaisten velvoitteiden kohdistamista myös lobbauskohteelle dokumentoida nykyistä tarkemmin valmisteluun kohdistuvaa vaikuttamista ja sidosryhmäyhteistyötä. Tuleeko jollain mieleen valmistelu- ja päätöksentekoprosesseja, jotka vaatisivat nykyistä parempaa dokumentointia vaikuttamisen ja sidosryhmäyhteistyön osalta?</i>
kunta	Vastaus: <i>Eduskunnan valiokuntien osalta asiantuntijoiden ja eri tahojen kuuleminen kirjataan ja ne ovat läpinäkyviä. Jotenkin toivoisi että valiokuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien tapaamiset eri asiatahosen kanssa pitäisi myös saada julkisiksi jonkinlaisen tapaamiskalenterin/rekisterin kautta. Tästä toki lyhyt matka valiokuntien jäsenten eri sidosryhmiä koskevien tapaamisten läpinäkyvyyteen...</i>
yliopisto	Vastaus: <i>Paremmen kokonais kuvan tosiaan saisi lobbauksesta, jos rinnalla olisi lobattavien tapaamispäiväkirjojen julkistaminen komission tapaan.</i>
yhtiö	Viisas päättäjä kuuntelee eri tahoja ja erilaisia näkemyksiä laajalti ja tekee sitten itse päätöksensä. Tarkoitus ei ole sulkea pois tapaamismahdollisuuksia, eristää päättäjiä kansalaisyhteiskunnasta. Tapaamisoikeus on tietysti selvä de jure, mutta sen tulee olla sitä myös de facto. Esim. Brysselissä tapaamismahdollisuuksia on käytännössä rajautunut, kun aggressiivisesti asiaansa ajavat järjestöt tutkivat tapaamislistoja ja "ahdistavat" päättäjiä, jotka ovat sattuneet tapaamaan järjestöjen "vääriksi" luokittelemia tahoja. Päättäjälle tulee houkutus välttää harmia kieltäytymällä tällaiset tapaamiset, vaikka ne voisivat avata hänelle mahdollisuutta ratkaisun löytämisen suoran kieltämisen sijasta.

organisaatiotyyppi Kommentit (“Vastaus” on vastaus edeltävään kommenttiin)

<i>yliopisto</i>	Tärkeää olisi, että rekisteri kattaisi lobbauksen kohteen ja tekijän lisäksi tietoa asioista, joihin on pyritty vaikuttamaan. Tarkoitus ei siis olisi tietenkään merkata rekisteriin jokaista sähköpostia, mutta sen sijaan jokainen suuri asiakokonaisuus kylläkin, jotta esim. kansalaiset ja tutkijat saisivat lisää tietoa siitä, mihin asioihin liittyen vaikuttamista tapahtuu kenenkin toimesta.
<i>yliopisto</i>	Vastaus: <i>Minustakin olisi tärkeää, että lobbarit päivittäisivät rekisteriin tietoja siitä, missä asiassa ovat lobanneet ja mitä intressiä edistäneet.</i>
<i>yliopisto</i>	Vastaus: <i>Samaa mieltä. Jos lobattavien tapaamispäiväkirjoja ei ole tulossa, tulisi rekisteristä löytyä keneen lobbari on ollut yhteydessä, missä asiassa ja kenen intressejä hän on edustanut päätöksentekoon liittyen.</i>
<i>yhtiö</i>	Vastaus: <i>EU:n läpinäkyvyysrekisterissä rekisteröityvät joutuvat jo rekisteröitymisvaiheessa valitsemaan itseään kiinnostavia ja (liike-)toiminnan kannalta merkittävimpiä aihealueita, kuten esimerkiksi kilpailu, teollisuus, sisämarkkinat, energia ja ilmasto, liikenne, maatalous ja niin edelleen. Osa myös identifioi fileja näiden teemojen alla joihin haluaa vaikuttaa. Suomen kamaralla tämä voisi olla esimerkiksi niin, että esim. terveyspalveluja tuottava yritys ilmoittaa päätoimialansa mukaisesti intressikohteeseen sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja koskevan lainsäädännön. Ja valtion energiayhtiö X vaikka energia- ja ilmastoaiheiset kysymykset. Ja niin edelleen.</i>
<i>edunvalvontatoimija</i>	Sananvapauden toteutumisen näkökulmasta on tärkeää, että yleisöllä on mahdollista saada laajasti tietoa päätöksenteon taustalla vaikuttavista toimijoista. Avoimuusrekisteri edistäisi journalistien mahdollisuutta kertoa yleisölle erilaisista vaikuttajaverkoista ja näin palvelisi sananvapauden toteutumista.
<i>yhtiö</i>	Korostaisin jälleen kerran sitä, että päävastuu lobbauskysymyksissä täytyy olla lobattavilla, eikä lobbareilla. Lobbaus tapahtuu aina lobattavan ehdoilla, joka voi lähes aina kieltäytyä kuulemasta lobbaajaa.
<i>yliopisto</i>	Järjestelmää voisi kehittää myös niin, että merkittävimmistä lakihankkeista olisi verkossa reaaliaikainen aikajana, "digikomitea" jossa näkyisi, ketkä ovat lobbaamassa ja mitä (keskeiset argumentit) ja miten päätöksenteko etenee. Kaikki, myös mukana olevat, voisivat seurata prosessia ja myös osallistua helpommin. On raskas tietysti järjestää, mutta voisi olla pilottina jossakin merkittävässä ja yleisesti kiinnostavassa hankkeessa. Lisäisi myös kansalaisten mahdollisuutta osallistua ja seurata. Ja myös media osaisi haastatella oikeita tahoja. Sotu-uudistus esimerkiksi.

organisaatiotyyppi **Kommentit** (“Vastaus” on vastaus edeltävään kommenttiin)

<i>yliopisto</i>	Vastaus: <i>Erittäin hyvä idea, joka muodostaisi lainsäädännöllisen jalanjäljen. Samassa palvelussa voisi myös järjestää kansalaiskuulemisen. Kannat voisivat olla myös koneluettavassa muodossa, jolloin voisi selvittää, ovatko kannat siirtyneet päätöksiin.</i>
<i>kansalaisjärjestö</i>	Lainsäädäntöä tehdessä on ehdotonta varmistaa, että kaikki rekisteriin kerättävä tieto on aina luovutettavissa toimittajien käyttöön. Journalistisen käytön poikkeuksesta säätävää tietosuojalain 27 § on tulkittava tiedotusvälineille myönteisesti. Tulee estää tilanne, joka tuli vastaan esimerkiksi ministeriöiden virailijalistojen luovutuskiellon kohdalla. Rekisterin tiedot olisi hyvä olla saatavissa muodossa joka olisi yhdistetävissä muihin rekistereihin. Esimerkiksi y-tunnuksen ja vastaavan sisällyttäminen rekisteriin helpottaa tietojen vertailua muihin rekistereihin, jossa vastaavia tunnisteita käytetään.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Pidetään alussa avoimuusrekisteri yksinkertaisena, ja todetaan, että kehittämistyö jatkuu. Pidetään huolta, että siitä ei tule byrokraattista järjestelmää sekä haetaan hyviä käytäntöjä vapaaehtoisen oman kehittämisen -haastaen toinen toisiamme löytämään toista parempia avoimuuskäytäntöjä;)
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jäin pohtimaan erityisesti kunta- ja aluehallinnon eri toimijoiden vaikuttamista. Kyseessä on todella laaja joukko toimijoita ja lähes kaikilla erittäin vahvoja intressejä vaikuttaa valtakunnalliseen päätöksentekoon. Tämä joukko koostuu mm. kunnista itsestään, maakuntaliitoista, kuntayhtymistä, kuntien liikelaitoksista ja yhtiöistä. Miten nämä toimijat tulevat huomioiduksi ja myös tietoisiksi (jota kovin harvoin ovat kun kokevat olevansa vain julkishallinnon toimijoita) omasta lobbarin roolistaan? Tähän joukkoon voi ainakin osin lukea myös valtion virastoja, liikelaitoksia yms.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Jatkovalmistelun kannalta olennaista on paneutua seuraavassa työpajassa siihen, miten rekisteristä käytännössä rakennetaan toimiva kokonaisuus, joka palvelee tässä kyselyssä esille tuotuja tavoitteita. Erityistä huomiota on kiinnitettävä mm. velvoitteiden selkeään määrittelyyn, mutta myös lobattavien ja rekisterinpitäjän rooliin sekä lobbarirekisterin suhteeseen muihin päätöksenteon avoimuutta edistäviin työkaluihin. Ei pidä unohtaa itsesääntelyn täydentävää roolia, lobbarirekisterillä ei voi eikä tarvitse ratkaista kaikkia päätöksenteon ja vaikuttamisen läpinäkyvyyteen liittyviä kysymyksiä.
<i>kansalaisjärjestö</i>	Muistatthan varmasti kaikki esteettömyysvaatimukset! siis näkö- ja kuulo- ja liikuntavammaiset, selkokielen tarvitsijat, ynnä muuta!

organisaatiotyyppi **Kommentit** ("Vastaus" on vastaus edeltävään kommenttiin)

<i>yhtiö</i>	Tärkeää rakentaa järjestelmästä niin yksinkertainen, että organisaatiot voivat lobata ilman tarvetta turvautua asianajo/viestintätoimistojen apuun.
<i>yliopisto</i>	Rekisterin valmistelussa tulee miettiä, miten suojata yksittäisten kansalaisten jne. oikeuksia. Kuten aiemmin mainittu, ns. "joutumasta" rekisteriin. En osaa antaa konkreettista esimerkkiä tilanteesta, mutta näistä oli jo edempänä.
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Tärkeää pitää kirkaana mielessä hankkeen alkuajatus ja välttää sitä, että luomme yhden uuden rekisterin / byrokratiaa ilman siitä saatavaa todellista lisäarvoa. Siksi kirkaana mielessä pitäisi olla käytettävyys, ketteryys, yksinkertaisuus, selkeys...
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Taustakysymyksissä ei käsitellä lainkaan lobattavan (päättäjän) roolia. Päättäjien tehtävä on kuulla eri osapuolia päätöksenteon tueksi ja taustaksi ja vastuu päätöksenteosta on heillä. Samoin sen avaaminen, miten he ovat päätöksiinsä päätyneet.
<i>yhtiö</i>	Pistäähän tämä miettimään enemmän sitä kenen vastuulla on lopulta kertoa kuka ja miten päätöksentekoon ja päätöksentekijään on vaikuttanut. Eikö lopulta päätöksentekijän vastuulla ole kertoa avoimesti ketä on kuullut proaktiivisesti ja reaktiivisesti päätöksentekoon liittyvissä asioissa? Oppisimmeko enemmän myös siitä millaiset asiat ja tekijät vaikuttavat päätöksentekoon ja samalla toivottavasti kuuluisimme perusteluja päätöksille?
<i>edunvalvontajärjestö</i>	Työpajan numeroituihin kohtiin vastaaminen vastausasteikolla oli mielestäni haastavaa, sillä työskentelyssä ei ollut oikein selvää otetaanko valitulla vastausvaihtoehdolla kantaa kuhunkin otsikkoon, perusteluihin vai vaikutuksiin vai mahdollisesti kaikkiin näistä.